

TOPLUM

HAFTALIK SIYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ ★ 14 NİSAN 1972 ★ SAYI : 2 ★ FİYATI 250 KURUŞ

**İÇ POLİTİKADA
KÖRDÜĞÜM**

okurlarından Toplum'a

Çıktığımız andan itibaren okurlarımızın büyük ilgisiyle karşılaştık. Uzak-yakın, çeşitli bölge ve çevrelerden gelen mektupların çokluğu ve ilerde daha da artacağı düşüncesiyle bu sayfayı TOPLUM okurlarına ayırmağa karar verdik. Burada, sadece bizi öven mektuplar değil, yeren mektuplar da yayınlanacaktır. Ancak, sayfamızın elverdiği ölçüde.

Bütün Toplum okuyucularına açık çağrı :

Bugün basın alanında bir sermaye egemenliği kısmen de olsa kurulmuştur. Bu tek sesli basının karşısına dikilen haftalık sosyal demokrat yayın organımız Toplum Dergisi'ni destekliyelim: Abone bulalım, çevremizde okuyucu kazandıralım. Derginin satışını arttırmak için çalışalım. Her okuyucu bir yeni okuyucu bulsak derginin satışı iki misline çıkar. Onun için durmadan Toplum'a yeni okur kazandırma yarışına tüm okuyucuları çağırırız.

Mustafa Birkan

Ankara, Dil-Tarih'li Toplum okurları adına

*

Toplum Dergisi,

Yıllardır beklenen bir yayının oganına en sonunda sahip olmanın sevinci ile, bütün sosyal demokratlar, yurtseverler büyük bir mutluluk duydular dersem inanınız.

TOPLUM, hem gazetecilik, hem anaları olarak muhteşem...

Baskı nefis, hatasız, dizgi çok iyi ve yazılar çok güzel seçilmiş.

Hele baba Ecevit'in demeci yetti bize.

Saygılarımla, başarı dilekleriyle..

Dr. Kemal Durakoğlu

*

Toplum'cular,

Derginizi içer gibi okuduk. Sevdik, beğendik. Şakinin, ileriki sayılarınızda bizi hayal kırıklığına uğratmayın.

Sorgun Deniz — Ankara

Sayın TOPLUM dergisi,

Toplum'un toplumumuza uzun yıllar aydınlıklar getirerek ve yol göstererek hizmet etmesini ve çok uzun ömürlü olmasını, demok-rasi ilkelerini ve sosyal devlet ideali ve halk sevgisini, herşeye karşın savunmasını diler ve bu insanlık ve medeniyet uğraşında tüm vatanseverlerin, Atatürkçü gençlerin ve işçilerin, memurların, esnafın, köylünün, yani tüm halkımızın sizin yanınızda olduğunu bilmenizi isteriz.

Birgün bu büyük halk, kendi devrimini ve reformlarını demokratik volla iktidara gelerek yapacaktır.

Mehmet Mercan Adalılar

*

Özlediğimiz, biricik sevgili «Toplum»,

Çok mutluyuz «Toplum» çıktığından ötürü... Basındaki boşluğu doldurdunuz. Egemen güçler, kendi güçsüzlüklerini CHP içinde belli ettiler. İsmet Paşamızı da kaybettiler.

Halk-aydın özdeşleşmesini kabul edemiyen CHP içindeki bir avuç güçsüz ve de hakim sınıfların temsilcileri (= Satır'cılar), «Reddi miras» diyorlar... Elbette derler. Çünkü anlayamazlar, değişen ve de gelişen toplumumuzdaki yeni oluşan dinamikleri.

Uğraşınızda yanınızdayız sevgili «Toplum» ailesi...

Sevgi ve saygılar sunarım.

Zeki Tarhan — Ankara

Merhaba, bizi karanlıktan kurtaran, bize haberi, yorumu, sanatı getiren «Toplum Dergisi»!

Yılmayın, çalışın ve toplumumuza aydınlatın. Saygılar.

Gökhan Er — Ankara

*

Sayın Toplum Yöneticileri,

Toplum'u gerçekten beğendik. Fakat bölüm başlıklarınızı teknik açıdan yeterli bulmadık. Acaba, imzaları biraz daha görünür yapamaz mıydınız? Buna rağmen size üstün başarılar.

Necmiye Batur — İstanbul

Toplum Dergisine,

Sizden sadece politika değil, başka konularda da haber bekledik. Hem «Toplum» adını taşıyorsunuz, hem de işçilerimizin sorunlarına, dertlerine değinmiyorsunuz. Nasii olur?

Tek dileğimiz, Toplum'un daha doyurucu, daha başarılı çıkmasıdır. Saygılarımla.

İsmet Dilge — İstanbul

*

Sayın Toplum Dergisi,

Tebrikler. Başarılar. Sevgi ve saygılar. İşte bu kadar!

Remzi Alp

Gümüşhacıköy

*

Baylar,

Lütfen kendinize gelin. Oturmuyorsunuz, Toplum diyerek, toplumu mumuzu karıştırmaya çalışıyorsunuz. Geçmişten ders almamışa benziyorsunuz. Günümüzün şartlarından korkmuyor görünüyorsunuz. Fakat nafiile. Topunuzun başına inecek dersi bekleyin baylar.

Alâattin Yılmaztürk

Afyon

*

Yazı İşlerine,

Derginizin ilk sayısında «Çıkar-ken» başlığı altında «12 Mart'ı unutmama» demişsiniz. Siz de unutmayın diyelim mi? Biz sizin sosyal demokrasinizden ne anladığınızı biliriz.

Hulûsi Oğsev — Niğde

*

Sayın Coşkun Fermen,

Bize özlediğimiz bir dergiyi verdiniz. Vermekte devam etmenizi rica ediyoruz. Başarınız sonsuz olsun. Saygılar.

İhsan Övet — Samsun

14 ve 15'inci sayfalarımızda yeni bir sütun yer alıyor: «Bir yazar - bir görüş». Zaman zaman yer vereceğimiz bu sütunun yazarları bağımsız olarak görüşlerini açıklayacaklar. Bu sayımızda Yalçın Küçük'ün «Gündemdeki sorun ve Ecevit hareketi» başlıklı yazısını sunuyoruz.

□

A. Halûk Ülman'ın «Demokrasiyi korumak» yazısı 6'ncı sayfada.

□

16, 17 ve 18'inci sayfalarda, «2000 yılında dünyamız» başlıklı ilginç bir araştırma bulacaksınız.

□

Ahmet N. Yücekök'ün yazısı 9, Mehmed Kemal'in «Politika ve ötesi» 12, Nimet Arzak'ın «Türkiye notları» 22 ve 23'üncü sayfalarda yer alıyor.

□

Turhan Selçuk'un kariyerleri 8'inci sayfada.

19 ve 20'nci sayfalarındaki «Alman dalgası» başlıklı yazıda, adı son zamanlarda Türkiye radyolarında çok duyulan «Almanya'nın Sesi» radyosu hakkında ilgi çekici bir inceleme var.

Vendredi, un nouvel hebdomadaire de tendance social-démocrate, *Toplum*, a été mis en vente. Il contient une interview de M. Bulent Ecevit, ancien secrétaire général du P.R.P., qui préconise la tenue d'élections générales anticipées et un « régime véritablement démocratique » pour résoudre la crise nationale. La couverture de *Toplum*, un panneau de signalisation marqué « Stop » avec un point d'interrogation au milieu en dit long sur l'état d'esprit qui prévaut dans le pays.

Sunullah Arısoy'un kitap eleştirisi 29, Faruk Güvenç'in müzik yazısı 30, Hıncal Uluç'un spor yazısı ise 31'inci sayfada.

□

21'inci sayfada ekonomi, 28'inci sayfada sinema, 21 ve 25'inci sayfalar da çalışma konuları yer alıyor.

Ve nihayet haberleri. mizi ilgi ile izleyeceğinizi umuyoruz.

Sevgili TOPLUM Okurları,

Derginizin ilk sayısı, büyük bir ilgi ile karşılandı. Bu, ilk sayımızdı; elle tutulur, gözle görülür hatalarımız olacaktı.

Böyle olduğu halde, ilk sayımız, satışa çıktığı cuma gününün öğle saatlerinde tükendi.

TOPLUM, sadece Türkiye'de gereken ilgiyi görmeye kalmadı; önemli günler geçen ülkemizdeki gelişmeleri dikkatle izleyen batılı kamuoyu da, geçen hafta Türkiye'deki olayları değerlendiren, TOPLUM'a, sizin derginize yer verdi. Örneğin, Fransızların ünlü «Le Monde» gazetesi, şunları yazdı:

«Cuma günü, sosyal-demokratik eğilimli haftalık TOPLUM dergisi, yayına

başlamıştır. Dergi, CHP eski Genel Sekreteri Bülent Ecevit'in, millî krizin önüne geçilmesi için «gerçek demokratik rejimi ve genel seçimlerin öne alınmasını» öneren bir mülakatı da yayınlamaktadır.

TOPLUM'un kapağındaki «dur!» ve ortasındaki «soru» işareti, uzun süredir memleket üzerinde galebe çalan ruh halini işaret etmektedir.»

Bu satırlar, kuşkusuz, TOPLUM'un, Türkiye'den Batıya açılan bir pencere olduğunu, ciddi basın organlarımızın ülkemizin nabzını TOPLUM'da yokladıklarını da ortaya koymaktadır.

Bu, TOPLUM'un, Türkiye toplumunda fikir özgürlüğünün bütün koşullarıyla yerleşmesi için izlediği yolun doğal ve, kuşkusuz, kendi ölçüsünde bir sonucudur.

Sevgilerimizle,
TOPLUM

TOPLUM

KURUCUSU

Turhan Erker

SAHİBİ

Coşkun FERMAN

SOR. YAZIŞLARI MÜDÜRÜ
Erol İŞİSAĞ

TEL : 12 95 64

YÖNETİM YERİ :

Meşrutiyet Caddesi
Hatay Sokak No. 10 / 15

Bakanlıklar — ANKARA

KABERLEŞME ADRESİ :

Posta Kurusu 160 :
Ulus - ANKARA

İLÂN TARİFESİ :

Arka kapak (Renkli)	5000 TL.	İç sayfalar	3000 TL.
Arka kapak (Siyah-beyaz)	4000 TL.	Sütun Cm	50 TL.

TOPLUM Dergisinin bu sayısı ŞARK Matbaasında dizilmiş, filmler DOĞUŞ Matbaasında çekilmiş ve TERCÜMAN Veb Ofset Ankara Tesislerinde basılmıştır.

ABONE :

6 aylık (26 sayı)	65 TL.
Yıllık (52 sayı)	125 TL.
DAĞITIM: Hür Dağıtım A.Ş.	

Kapaktaki konu

kördüğüm

Kamuoyundaki sorular

Geçen hafta cuma gününden bu yana Türkiye, çok yüklü bir hafta daha yaşadı.

Sovyetler Birliği Yüksek Şûrası Prezidyum Başkanı Podgorni'nin gelişime kadar, bütün dikkatler, daha çok, iç politika gelişmeleri üzerine yoğunlaşmıştı. Bu gelişmelerin başında, Cumhurbaşkanı Sunay'ın, siyasi partilere verdiği yazılı nottaki isteklerini partilerin cevaplandırma- ları geliyordu. Onu, Demokratik Parti'nin Başbakan Erim hakkında gensoru açılmasını isteyen önergesi ve bu konuda Millet Meclisinde yapılan tartışmalar izledi. Bu arada, Anayasa Mahkemesi de, CHP'nin yaptığı itirazı haklı bularak, Deniz Gezmiş ve iki arkadaşı hakkındaki idam cezalarının yerine getirilmesiyle ilgili kanunu usul bakımından iptal etti.

Gerçi siyasi partilerin, Cumhurbaşkanı Sunay'ın notundaki, «siyasi çalışmaların geçici bir süre için durdurulması ve Hükûmete kanun gücünde kararname çıkarmak yetkisi verilmesi» yolundaki istekleri karşısındaki tutumları, daha bu istekler açıklanır açıklanmaz belli olmuş ve partilerin hiçbirinin bu istekleri kabule yanaşmayacakları anlaşılıyordu. O kadar ki, Başbakan Erim, geçen hafta çarşamba günü yaptığı basın toplantısında, bu isteklerin yanlış anlaşıldığını; sözkonusu olanın ne partilerin, ne de Parlamentonun çalışmalarını engellemek olduğunu açıklamak zorunda kaldı. Başbakana göre, Parlamentonun çalışmalarını bir düzene koymaktan başka birşey istenmiyordu. Kanun gücünde kararnemeye gelince; bu konuda istenen de Anayasanın 64'üncü maddesinde tanınan yetkilerin biraz genişletilmesinden ibaretti. Alman ve İtalyan anayasa-

larındaki kadar... Ama ne var ki, Anayasa hukukundan anlayanlar, 64'üncü maddenin Hükûmete bu yetkileri zaten vermekte olduğunu söylüyorlardı.

Suç kimin?

Partilerin Cumhurbaşkanı Sunay'a verdikleri cevaplar, herkesin, Erim Hükûmetinden şikâyetini taşıyordu. Partiler, bir noktada birleşiyorlardı: Eğer bugün Türkiye'de işler yolunda gitmiyorsa, bunun kabahati Parlamentonun ve siyasi partilerin değildir.

Ama açıklanan cevaplardan, başta AP olmak üzere, orta ve sağ partilerin, Parlamentonun ve siyasi partilerin çalışmalarını kısıtlamıyacak yöndeki bazı Anayasa ve yasa değişikliklerine karşı olmadıkları da anlaşılıyor değildi. CHP'nin cevabı ise, açıklanmamıştı. Ancak, ana çizgilerinin, TOPLUM'un geçen sayısında da belirtildiği gibi, isteklere karşı olduğu bildiriliyordu.

Partilerin, Erim Hükûmetine karşı duyduklarını açıklamalarına olanak yaratan ikinci bir şey de, bu haftanın ilk gününde, Millet Meclisinde Demokratik Parti'nin gensorusu dolayısıyla yapılan konuşmalar

retlerine, bir de, çözülmesi güç bir kördüğüm ekledi.

Çözüm ne?

Bu kördüğüm nasıl çözülecekti? Cumhurbaşkanı, partilerin tepkisi üzerine, isteklerini geri almaya yanaşacak mıydı? Yoksa üzerine böylesine yıldırımlar çeken Erim, tek çözüm yolu olarak, istifayı mı görecekti? Partilerin, Erim'in yerine, Millet Meclisi Başkanı Sabit Osman Avcı'nın adı üzerinde anlaşmış oldukları söylentileri ve Podgorni Türkiye'den ayrılır ayrılmaz bir hükümet değişikliği yapılacağı haberleri doğru muydu?

İşte, TOPLUM'un bu sayısı baskıya hazırlanırken, kamuoyundaki sorular bunlardı.

basın toplantısı

Kuşkuları dağıtmak için

Gün, çarşamba; saat, 9,45'ti. Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğünün dahili telefonu, Başbakanlık Basın Merkezi Başkanı'nın telefonuna bağlandı. Özel Kalem Müdürü, Başbakanın, perşembe gü-

MECLİS TOPLANTI HALİNDE : Kördüğümü çözüm yeri...

oldu. Özellikle MGP adına konuşan Emin Paksüt, Başbakana ağır bir dille çattı. Bununla birlikte, iç politikada yeni bir bunalım yaratmamak için, Demokratik Parti dışında kalan partiler, gensorunun aleyhinde oy kullandılar. Fakat, bu görüşmelerden sonra Başbakan Erim'in Parlamento ile işbirliğini nasıl koruyup yürütebileceği gerçek bir sorun olarak ortaya çıktı. Bu gelişme de, iç politikadaki çeşitli soru işa-

nü bir basın toplantısı düzenleyerek, Cumhurbaşkanı Sunay'ın Türkiye'de ve yurt dışında geniş yankılara yol açan «Not»u hakkında açıklama yapmak istediğini söyledi.

Basın Merkezi Başkanı Cenap Çetinel - kendisi eski bir gazetecidir - , perşembe günü, partilerin Meclis gruplarının toplanarak notla ilgili konuyu görüşeceklerini, Anayasa Mahkemesi ile Yargıtay Askerî Ceza Dairesi'nin ise, idam-

lar konusunu aynı gün ele alacağını belirterek, perşembenin gazeteler için claylarla yüklü bir gün olacağını hatırlattı; basın toplantısı için en uygun günün çarşamba olduğunu söyledi. Teklif, karşı tarafça kabul edildi ve Basın Merkezi Başkanı Çetinel derhal faaliyete geçti.

— Alo, Yalçın bey! Teypimiz bozuktu, tamir edildi mi? Güzel... Bir saat sonra, sayın Başbakan'ın basın toplantısı var, hazırlayın...

— Alo, Özgür bey! Bakanlar Kurulu odasını hazırlayın...

— Oya hanım; TRT'yi arayıp Paşa'yı bağlayın, sonra Anadolu Ajansı'na haber verin. Altemur be-yi de arayın...

Üslup meselesi

Bir saat içinde, yüzden fazla yerli ve yabancı gazete muhabiri, radyo ve televizyoncu, Bakanlar Kurulu salonunu doldurmuştu. Başbakan, daha bir gün önce, «TRT muhabirinin sorusu üzerine», «Not» konusunda kısa bir açıklama yaparak, Sunay'ın, «siyasi faaliyeti yasaklayıp, yetkileri kendi üzerine aldığı» yolunda dış basında çıkan haberleri yalanladığı için, gazeteciler bir de basın toplantısı yapmanın gereğini önce pek anıyamamışlardı. Başbakan Erim'in bir gün önceki kısa açıklaması, anlaşılan, demokrasiyi, Türkiye'nin koşullarından ziyade, kendi koşulları içinde belleyen batılı yorumcuları pek tatmin etmemişti. Nitekim, Başbakan'ın yalanlamasının ertesi günü, bellibaşlı hemen bütün yabancı gazeteler, «Türkiye'de gerçek parlamenter demokrasinin tehlikeye girdiği» yolunda başlıklar, yorumlar yayınlıyorlardı.

Bunlardan bazıları şöyle diyor-du :

●Daily Telegraph : «Türkiye'deki politik kriz daha da yoğunlaşmıştır».

●Frankfurter Allgemeine Zeitung : «Türkiye diktatörlüğün eşliğinde mi?»

●Tribune : «Türkiye'de ordunun doğrudan doğruya iktidarı ele alması ihtimali çok yakın görünmektedir. (Eğer böyle olursa) en şiddetli dalgalanma Washington'da olacaktır. Washington, Türkiye

ERİM BASIN TOPLANTISINDA
«Gerçek»leri anlatmak için...

ye'de Yunanistan'daki... albaylar diktatörlüğünün benzeri bir rejim kurulmasından endişe etmektedir.»

●Economist : Partilerin (teklifler) kabul etmekten başka çareleri yoktur. Bu takdirde demokratik rejim büsbütün bir gösteriş halini aacaktır.»

Başbakan Erim, işte bu gibi yorumculara, bir türlü anlayamadıkları «gerçek»leri bir kere daha anlatmayı gerekli bulmuş ve 1 saat 50 dakika sürecek o toplantıyı düzenletmişti.

Değerlendirmenin usulü

Erim, Bakanlar Kurulu salonuna, elinde Alman, Fransız ve İtalyan Anayasalarıyla, Cumhurbaşkanı Sunay'ın «Not»u ve Millî Güvenlik Kurulu bildirisinin orijinal metniyle girdi. Önce Cumhurbaşkanı'nın Notu'nun «etkili tedbirler»le ilgili bölümünün ilk cümlesini kelime kelime okudu :

«Siyasî tartışmaların, çekişmelerin, seçim propagandası mahiyetindeki her türlü faaliyetin, geçici bir süre için durdurulması...»

Erim'e göre bu cümle, kelime kelime değil, bir bütün olarak ele alınmalıydı. Esasen, Cumhurbaşkanı'nın Notu, değerlendirilirken, Millî Güvenlik Kurulu'nun 27 Mart tarihli bildiriyle birlikte mütalea edilmeliydi... Not ve Bildiri birlik-

te değerlendirildiği takdirde, Cumhurbaşkanı'nın ne demek istediği kolayca anlaşılırdı. Demokratik parlamenter rejimden vazgeçmeyi ve siyasi faaliyetleri yasaklamayı kimse düşünmüyordu. Ancak, siyasi faaliyet ve özellikle parlamento içindeki çekişme ve tartışmalarda kullanılacak üslûba dikkat edilmeliydi.

İngiliz modeli

Erim, «Meclis kürsüsünün üzerindeki tekme-tokat kavgayı gözle-riyle görmüş»tü. Kürsüde konuşan bir partinin liderine, öteki partili, aşağıdan «sahtekâr» diye sataşıyor-du. Kürsüde konuşan bir partili, öteki partinin ilderine «Anarşistlerin başı sensin» diye bağırıyordu ve bütün bunlara karşı sadece bir tek ihtar cezası veriliyordu. Oysa, meselâ İngiltere Avam Kamarası'nda bir sözcü, hitap edeceği kimseye «çok sayın centilmen» demeden söze başlamazdı. «Çok sayın centilmen» sözünün üç kelimesini söyle-yinceye kadar, içinden geçen sert ve ağır sözler geri itilmiş olurdu.

Erim, bir de İngiltere Avam Kamarası'yla ilgili bir olaydan söz etti : «Avam Kamarası'nda yasak kelimeler vardı. Bir üye bu kelimeleri kullandığı takdirde, Başkan, yasak kelimeyi kullananın adını söylerdi. Bu ad söylenmesi bir ihtar demektir ve adı okunan, derhal susarak yerine otururdu. Avam Kamarası başkanına sormuşlardı : «Peki, ya susmaz ve yerine oturmazsa ne yaparsınız? Ne ceza verirsiniz?» Başkan, bu soru karşısında şaşırmişti : «Hiç düşünmedim... Çünkü, daha, kimse aksini yapmamıştır. Herhalde, böyle bir şey olursa, Avam Kamarası'nın çatısı çöker.»

Başbakan Erim, Avam Kamarası'ndaki bu tarihî hikâyeyi nakle-diyor, fakat, aynı Avam Kamarası'nda, daha bir süre önce, İrlanda Milletvekili Bernadette Dewlin'in, İçişleri Bakanı'nın suratına bir tokat yapıştırmasıyla ilgili olayı hatırlamıyordu. Hele, Avam Kamarası'nda bir üyenin, Prens Charles ve Prenses Anne için kullandığı galiz kelimeler yüzünden, Kamara'nın çatısının çöktüğünü de kimse hatırlamıyordu.

Başbakan, Avam Kamarası'nı

DEMOKRASİYİ KORUMAK

Siyasal partilerimizin Cumhurbaşkanı Sunay'ın yazılı notundaki isteklere verdikleri cevaplar, demokratik düzenin geleceği bakımından bizi mutlu kılıyor.

Gerçekten, partilerimizin hepsi, Parlamento'nun yetkilerini ve siyasal çalışmalarını kısıtlayacak yöndeki bu değişiklik isteklerine karşı çıkmışlardır.

Siyasal partilerin bu ortak tutumundan sonra Türkiye'de ne gibi yeni gelişmeler olacağını kestirmek olanağımız yok. Ancak, ilerideki günlerin geride bıraktıklarımızdan daha aydınlık olacağını umut ediyoruz. Kimse siyasal partilerin bu davranışını bir meydan okumak anlamına almamalıdır. Nitekim onlar da bu izlenimi uyandırmamaya özellikle dikkat ettikleri için, bir yandan değişiklik isteklerine karşı çıkarırken, öteyandan Hükümete yardımcı olmaya hazır bulduklarını açıklamayı unutmamışlardır. Ama, Parlamento çerçevesinde ve olağan demokratik usuller içinde...

Parlamento'nun yetkileri ve siyasal çalışmalar konusunda büyük bir titizlik gösteren siyasal partiler bundan böyle siyasal, toplumsal ve ekonomik hak ve özgürlüklerle Anayasa kuruluşları konusunda da aynı titizliği göstermelerini bekliyoruz. Çünkü kendilerini ilgilendiren konularda fırtınayı atlattıktan sonra ve belki de bunun bedeli olarak Anayasa'da yeni bazı kısıntılara göz yumulursa, o zaman herkesin aklına, ister istemez, «ben Şahını bu kadar severim» sözü gelecek ve bu da partilerin içtenliği konusunda büyük kuşku, daha önemlisi, yeni ve tehlikeli bunalımlar yaratacaktır.

Siyasal partilerimizin büyük çoğunluğu, en başta sağ ve orta partiler, Türkiye'de 12 Mart'a gelişin nedenlerini yalnızca bir noktada, aşırı sol ucun anarşik çalışmalarında görmekte ısrar etmektedirler. Hiç kuşkusuz, bu çalışmaların 12 Mart'a gelişimizde büyük bir payı vardır. Ancak unutmamak gerekir ki, anarşi, sağ lam ve sağlıklı toplumlarda gelişip yaşayamaz. Böyle toplumlarda, anarşik hareketler, yerel çerçeveleri aşmazlar; kamu yaşantısını belki aksatır, fakat sarsamazlar. Eğer bir ülkede anarşi bütün bir rejimi uçurumun kenarına itecek kadar gelişebiliyorsa, o ülkede toplum sağlam ve sağlıklı değil demektir. Hasta demektir

Aşırı uçlar, böyle hasta toplumlarda cirit atabilirler.

Kendi eğiliminize göre, bu hastalığı çeşitli nedenlere başlayabilirsiniz. Yasaları yetersiz bulabilirsiniz, kuruluşları sorumsuz bulabilirsiniz, kişileri kayıtsız bulabilirsiniz. Ama bizim bu konudaki görüşümüz ötedenberi açıktır: Eğer bugün Türkiye'de demokrasi zaman zaman bunalımlarla karşı karşıya geliyorsa, bunun nedeni, Türkiye'deki ekonomik yapının bozukluğu, en azından başıboşluğudur. Toplumdaki huzursuzluk, ya da anarşi bu başıboş yapı üzerinde türemekte ve aydınların bir bölümündeki kavram karışıklığı ve kötü alışkanlıklarla birleşince demokrasimizi ikide bir kesintiye uğratmaktadır.

Ama bunu sağ ve orta partilere anlatmak hiçbir zaman kolay olmamıştır; şimdi de kolay değildir. Bu bakımdan, onlar, bildiklerinden şaşmayarak, yasaları sertleştirmek, kurumları budamak, kişilerle uğraşmak eğilimlerine yeniden rahatlıkla kapılabilirler. Ancak bunun hiçbir yararı yoktur. Tam tersine, Türkiye'de 1961 Anayasasından, daha doğrusu 27 Mayıs'tan önceki haklar ve özgürlükler çekişmesini geri getirmek gibi büyük bir sakıncası vardır. Üstelik bu çekişme, o zamanki gibi, verilmemiş olanları almak çekişmesi değil; fakat verilmiş de uzun bir süre kullanıldıktan sonra alınmışları yeniden geri getirmek çekişmesi olacaktır için, daha sert, daha kırıncı olacaktır. Şimdi düşünmek gerekir: Böyle bir çekişme, kurtarmak istediğimiz demokrasinin yararına mıdır, yoksa zararına mı?

Demokrasiyi korumak, yalnız genel oyu ve Parlamento'yu korumak demek değildir. Demokrasiyi korumak, onun tıpkı bunlar gibi kaçınılmaz gereği olan siyasal, toplumsal ve ekonomik hak ve özgürlükleri; çoğulcu (pluralist) toplumların hepsinde bulunan Anayasa kuruluşlarını da korumak demektir. Bu hak ve özgürlükleri, Anayasa kuruluşlarını budamak belki insana geçici bir süre için demokratik sürecin devamının sağlandığı izlenimini verebilir. Ama aslında, demokrasi oyununun kurallarını bozmaktan başka birşeye yaramaz, devamlılık getireceğine, daha büyük kırıncılıklar ve onun sonucunda da yeni bunalımlar yaratır.

Orta ve sağ partilerin, Türkiye'deki rejimin el yordamıyla kurtuluş yolları aradığı şu günlerde soruna bir de bu açıdan bakmalarında büyük yararlar vardır.

Parlamentomuzla örnek olarak gösterdikten sonra, «İşte, biz istiyoruz ki», diye devam etti, «bizim Meclisimizde de tartışma usûllerimizde insanları birbirine düşürecek, partilerarası kurgunluk yaratacak davranışlar görülmesin».

Erim'e göre, «Sayın Cumhurbaşkanının partilere verdiği Not'ta birinci maddeden kastettiği buydu ve mesele hâlâ anlaşılmadıysa, soruları cevaplandırmaya hazır».

İlk soru, Barış Gazetesi sahibi Yaşar Aysev'den geldi. Aysev,

«Bu basın toplantısını Sayın Cumhurbaşkanının müsaadesiyle ve adına mı düzenlediniz?» diye sordu.

Erim, kısa bir duraklamadan sonra,

«Arkadaşlar» dedi, «bir memleketin başbakanı, sorumsuz olan cumhurbaşkanının da sorumluluğunu taşır. Ve devletin bu yüksek idare mevkiinde bulunanlar elbette birbirleriyle çelişkiye düşmezler ve çelişkiye düşmemek için ne tedbir lâzımsa, o tedbiri alırlar».

Nereye?

Bir parti liderinin, Cumhurbaşkanının Notu'yla ilgili olarak grupunda yaptığı konuşmada, «Rejimi nereye götürmek istiyorsunuz?», yolundaki sorusu, TRT İç Haberler Müdürü Doğan Kasaroglu tarafından Erim'e aktarıncaya, Başbakan şu cevabı verdi :

«Rejimi nereye götürmek istediğimiz, bir yıldır bütün delilleriyle ortada. Her ağzımı açtığım zaman, parlamentosuz bir rejimin başbakanlığını yapmam, diyorum».

Parlamentoya inandığını söyleyen, fakat bu parlamentonun «çekişmesiz bir parlamento» olmasını isteyen Erim, «Parti il kongrelerine izin verilip verilmeyeceği» yolundaki bir soruyu cevaplandırırken, «Eğer kongrelerde taraflar birbirlerine girerse ve bu kavga sokaklara kadar dökülürse..» şartını kullanınca, gazeteci,

«Böyle birsey olmuş mudur?» diye sordu.

Erim, sinirli bir tavır takınarak,

«Canım olmadı ama, hepiniz biliyorsunuz ki, hava budur. Par-

tilerin iç durumunu biliyorsunuz» dedi.

Anlaşılan Erim, Nasrettin Hoca'nın testi hikâyesini pek benimsemişti ve istediği «üslûp değişikliği»yle, sadece Parlamentodaki siyasi grupları değil, siyasi partilerin il örgütlerini de her türlü «çekişme»den kurtarmak istiyordu.

Daha Başbakanlığa getirildiği gündün itibaren, 12 Mart sonrası Türkiye'de Başbakan'ın sık sık sözünü ettiği ve birinci Anayasa değişikliğinde Anayasa'ya soktuğu «kanun kuvvetinde kararname» konusu, basın toplantısının ikinci bölümünü teşkil etti. Başbakan, Cumhurbaşkanının bu konuyla ilgili «not» cümlelerini de noktalar ve virgüller koyarak yorumladıktan sonra, «peşinen ve önceden verilecek bir genel yetki»nin parlamenter rejime son verme anlamını taşımadığını izah etti. Önündeki İtalyan, Fransız ve Alman Anayasalarından «kanun kuvvetinde kararname yetkisi»yle ilgili, birbirine benzer maddelerden pasajlar okudu; «Bundan, parlamento yetkilerinin kısıtlanması neticesi nasıl çıkarıldı, bunu bir türlü anlamıyorum, âdetâ aklım duruyor» dedi.

Başbakan Erim, «genel yetki devri» konusunu basit bir Anayasa değişikliği olarak mütalea ediyor, buna Osmanlı devrinden de örnek gösteriyordu. Oysa, bırakın 1961'i, 1924 Anayasası bile Osmanlı sistemini değiştiren ve «Yürütme erki»ni «Yasa erki»nin türevi olarak gören bir sistem getiriyordu. Yani, Erim'in istediği, aslında, sadece bir «anayasa maddesi değişikliği» değişikliği»ydi. Açıkçası, 1924 Anayasası'nın da gerisine giden bir sistem değişikliği idi. Ama Erim, meseleyi sadece birkaç yabancı anayasasının - gerekçeleri tamamen değişik - birkaç maddesiyle mütalea ediyor ve «Fransız Anayasasında olduğu gibi, meselâ şöyle bir yetki kanunu verilebilir» diyordu. Erim'e göre, «Büyük Millet Meclisi'nde, falan tarihte güven oyu almış olan programın içine girmiş maddelerin gerçekleştirilmesi için hükümet, kanun gücünde kararname çıkarabilir, dendi mi, işte bu maksat hâsil olur...»du.

Ancak, hangi maksat hasıl olacaktı, orası açık ve kesin değildi. Çünkü birçok parlamentere göre, «önceden ve peşinen» verilen «genel yetki» öyle bir sath-ı maildi ki; üzerinde bir kez kaymaya başlandı mı, nerede durulacağını «önceden ve peşinen» kestirmek bir hayli güçtü!

Hükümet

hele 17 Nisan olsun da...

Parlamentoda, Başbakan hakkındaki gensoru önergesinin gündeme alınması niçin reddedilir?

Normal olarak, Meclis çoğunluğu Başbakanı desteklediği için, değil mi?

Bu seferki öyle olmadı.

Geçtiğimiz pazartesi günü, Demokratik Partinin, Nihat Erim hakkındaki gensoru önergesi görüşülürken, partilerin grup sözcüleri, bu red kararını niçin aldıklarını şöyle açıkladılar :

CHP Grubu sözcüsü Ahmet Şener, İnönü'nün dikte ettiği konuşmasında : «Sayın Erim'in istifasında ısrar etmekte olduğu anlaşılmaktadır... Sayın Başbakanın istifası ortada iken, neticesinde Hükümetin düşürülmesine gidecek bir önergenin konuşulması, en azından, mevsimsizdir.»

►Yani: Canım kendi kendine çekiliyor işte. Üstüne gitmeyin.

AP Grubu sözcüsü Mustafa Fevzi Güngör : «Biz, gensoruda gösterilen hususları tartışmak istemiyoruz. Buhranı önleme yerine, yeni bir buhranın kapısını açmak istemeyiz.. Bu bakımdan, Grubumuz bu önergeye iltifat etmiyor.»

►Yani : Tartışılacak hususlar çok ama, şimdilik dursun. MGP sözcüsü Emin Paksüt : «Basın toplantısında 3'üncü maddeden bahsediyorsunuz. Sayın Erim, siz, bir hukuk hocaları olarak, böyle konuşmaya mezun değilsiniz. Yoksa hukuk dışı olursunuz... Başbakanlık konusunda başka aday yok. Grubumuz, önergenin gündeme alınmamasını istemektedir.»

Devlet Plânlama Teşkilâtına göre, kalkınma hızımız % 9 olursa, 22 yıl sonra İtalya'nın bugünkü durumuna ulaşacağız (Basından)

İTALYAN USULÜ KALKINMA

CEP DELİK, CEPKEN DELİK
KEVGİR MİSİN BE KARDEŞLİK?

YAZISIZ

En son karga ile tilki hikâyesi :

SORUMSUZLUK

Yangın çıkmış bir sinemada ya da batmakta olan bir gemideki paniği düşünün. Olayın dehşetiyle kendinden geçmiş insan yüzünlere kurtuluş yolu aramak için çırpınmaktalar; Bir de düşünün ki, bu panik içerisinde kurtuluş yolunun bulunmasında yardımcı olabilecek kimseler, bu işlerini bırakmışlar, yangını o çıkardı, bu çıkardı diye bir takım adamların boğazlarına sarılmaktalar. Manzaranın hazinliğine mi yanarsınız, yoksa gösterilen kurtuluş yolunun ilkelliğinden tüyleriniz diken diken mi olur?

Geçen günlerde işte böyle bir cadı kazanının fıkurdanılmasını, bir takım basınımızla bazı siyasîlerimiz büyük bir sorumsuzluk ve işgüzarlıkla benimsediler. Sayın İsmet İnönü, sağduyu sahibi herkesi isyan ettirecek bir sorumsuzlukla Büyük Millet Meclisi kürsüsünden «anarşik olayların başı, sonu, dalı ve budağı» ilân edildi. Olay orada da kalmadı. Cadı kazanının kaynatılmasına duygu simsarlığına yarışa kalkmış bir kısım Bâbüâli başını da katıldı. Amaç, kolay istismar edilebilecek konuları günlük politikanın küçük hesaplarına âlet etmektir. Çarpıcı ve üzücü olayların başdöndürücü hızıyla afaflamış sokaktaki vatandaş, günlerce, yalan yanlış propağandayla büsbütün şaşkına çevrildi. Sorumsuzluk kervanına siyasal tabanlarını yitirmiş, yetkililikleri kendilerinden menkul bazı CHP'li parlamenterler de katılınca, işler tam bir arap saçına dönüverdi.

Bazı tepeden inmecilere karşı demokrasiyi savunduğu için onlar tarafından «halk dalkavuşu» olarak ilân edilen bir eski Genel Sekreter, dikta heveslisi olarak teşhir edilmekteydi. «Halksız çözümü asla kabul etmeyiz», «Demokrasiden vazgeçilemez» diye güçleri yettiğince her yerde görüşlerini açıkça ilân eden sayın Ecevit ve arkadaşları, karanlık işler çevirmekle suçlanmaktaydılar. Silâhli öylemcileri «Sol faşist» olarak tanımlayan bir siyasal zihniyet, «anarşist» olarak nitelenmek isteniyordu.

Bu kafa ve gönül bulandırıcı ithamların gerçek dışı olduğunu, bu ithamları bizzat yayanların bilmesesi mümkün değildir. CHP'nin sosyalist bir parti olmadığı en yetkili ağızlardan defalarca söylenmişti.

Sayın Ecevit'in, dikta eğilimi taşıyan ve halktan kopuk her hareketin karşısına nasıl dikildiğini belgeleyen, 12 Mart'tan çok önce yer almış Meclis konuşmalarına ve basın haberlerine sayısız örnekler vermek mümkündür. Ve hepsinden önemlisi, CHP'nin kurultay ve seçim bildirgeleri apaçık, gözler önünde serilmiş duruyordu. Ama küçük hesaplar peşinde bütün bu gerçekler hakiraltı ediliyor, gündelik çıkarları sağlamanın vurdum-duymazlığı içinde cadı kazanı taşım taşım kaynatılıyordu.

Bu hengâme içerisinde, CHP'nin idamlara neden karşı çıktığı da anlatılamadı. CHP'de hiçbir yetkili, idamı sözkonusu olanların suçsuzluğunu iddia etmiyordu. Mahkemelerin adaletinden şüpheye düşen hiçbir kimse yoktu. Yalnız infazların gerçekleşmesine, intikamcı duyguların hâkim olduğu intibaini uyandırabilecek usul yönünden bazı aksaklıkların giderilmesine çalışılıyordu. İleride olağanüstü olmayan bir ortama geçişimizi daha da kolaylaştırabilecek böyle bir davranışın bu denli karanlık bir istismar konusu edilmesi sorumsuzluğun yeni bir ifadesi, ülke çıkarlarımızın küçük siyasal hesaplara nasıl kurban edildiğinin açık bir örneği idi.

Türkiye, son iki yıl içinde, kuşkusuz, çok acı ve bahtsız tecrübeler geçirmiştir. Ama bu acı tecrübeler içinde pırlıl pırlıl bir gerçek yatmaktadır. Demokratik kurumları istismara kalkışmamış, demokratik ortama ihanet etmemiş, kendi adına yapılan anti demokratik tahriklere büyük bir olgunluk ve sağduyuyla kapılmamış ve demokrasiye bağlılığını ve inancını sonuna kadar yitirmeyerek sorumluluk sınavını başarıyla vermiş bu pırlıl pırlıl gerçek, «Türk halkı»dır. Demokrasiye olduğu kadar herşeyin de en iyisine lâyık bu halkın öz çıkarlarını kendi günlük çıkarlarıyla kösteklemeye kimsenin hakkı yoktur.

Ciddiyet ve sorumluluk belki bazı yazarlarla politikacılarla kolay kazanç ve şöhret sağlamıyacaktır ama, bir toplumun bunalımlarını ve problemlerini çözme sürecinin daha acısız, kaygısız ve çabuk geçirilmesi ne mutlaka büyük ölçüde katkısı bulunacaktır.

AHMET N. YÜCEKÖK

►Yani : Biz Erim'e kızıyorduz ama, ne yapalım, başka aday yok. Şimdilik tahammül edelim.

İsteksiz bir red...

Bu üç partinin, o da bir kısım üyesi, Meclis Başkanı «Gensoru önergelerinin gündeme alınmasını reddediler?» diye sorunca, isteksiz isteksiz ellerini kaldırdılar. Ve gensoru önergesi böylece gündeme alınmadı, görüşülmeden reddedilmiş oldu.

Gensoru önergesinin gündeme alınması reddedildi ve Başbakan Erim yerinde kaldı ama, Başbakanlık meselesinin daha halledilmediği, Meclis kulislerinde yapılan temaslardan, dolaşan söylentilerden anlaşılıyordu.

Kulislerde, Erim'in yerine getirilmek üzere Başbakan adayı adlar dolaşıyordu. Erim'in Podgorni'nin ziyareti bittikten sonra görevinden ayrılması yüzdeyüz bir kesinlik kazanmışcasına, «Osman Sabit Avcı olacakmış, ona itiraz eden kimse yokmuş», «Fahri Korutürk'ün adı üzerinde duruluyor ama, partiler istemiyormuş», «Suat Hayri Ürgüplü'ye ne dersin?» cinsinden haberler Meclis koridorlarından Anadolu Klübüne, Anadolu Klübünden Atatürk Bulvarına ulaşıyordu.

Fakat anlaşıldığına göre, çalkantıların içinden çıkacak gerçek, Podgorni'nin ziyaretinin bitişinden sonra belli olacaktı. Son sıralarda siyasî hayatımızın neredeyse yazısız bir kuralı haline gelmişti ki, yabancı devlet adamlarının ziyaretleri, hükümet buhranlarını, - Erim'in deyimiyle - donduruyor, ama bu donma, ziyaret faslı biter bitmez, ateşle karşılaşmışcasına çözümleniyordu. ABD Başkan Yardımcısı Agnew ile Kraliçe Elizabeth'in birbirini izleyen ziyaretlerinde de böyle olmuş, Erim'in istifası, Kraliçenin uçağının Londra'ya inmesinden bir süre sonra ilân edilmişti.

Eğer Belçika Kralı, ilk ilân edildiği gibi, 2 mayısta Türkiye'ye gelmiş olsaydı, herhalde, bu donmanın çözülmesi mayıs ortalarını bulurdu. Ama bu ziyaret, duygusal Belçika Kralı ve Hükümeti tarafından iptal edildiğine göre, hükümet meselesinin üzerine örtülen sislerin

açılmaya başlaması için Podgorni'nin Türkiye'den ayrılacağı 17 nisan pazartesi gününü beklemek yeterli olacaktır.

CHP

Satır'ın önergesine belge

Geçen hafta çarşamba günü, saatler 15'i gösterirken, Ordu Valisi Musa Eran, makam telefonuyla Ankara'dan, İçişleri Bakanlığından arandı. Eran, yeni bir âsâ-yiş olayıyla ilgili talimat alacağını sanıp, irtibatın kurulmasını heyecanla beklemeğe başladı.

— Alo, alo! Ben, Vali...

Karşıdan ses, hafif geliyordu :

— İçişleri Bakanlığı Teftiş Heyeti Başkanı Ali Akseven ben... Sayın Bakanın bir emrini ileticeğim...

Vali Eran, cümlelerin tamamını anlayamadı. Karşısındakini Bakan sandı.

— Buyurun Bakan beyefendi, dedi.

Bundan sonra konuşma şöyle devam etti :

— Ben Bakan değil, Başkanım, Vali bey... Teftiş Heyeti Başkanı... Bakan bey Ankara'da yok, Müsteşar bey de yok... Sayın Başbakan sizinle konuşmamı istediler benden...

— Buyurun...

— CHP'nin il ve ilçe kongrelerine katılan delegelerin isimlerini emrediyorlar Sayın Başbakan...

— Neyin efendim? MHP'nin mi?

— CHP'nin!.. Cumhuriyet Halk Partisinin... Bir de, TIP'in... Türkiye İşçi Partisi'nin delegelerinin ismi lâzım... Tek tek tesbit edip, liste çıkaracaksınız... Acele olarak bize göndereceksiniz.

Erim'in emri

Teftiş Heyeti Başkanının Ordu Valisine söyledikleri doğruysa, emri bizzat Başbakan Erim vermişti. Anlaşıyordu ki, Ünye olaylarının sonuçlanışından beri bu olaylarla Ordu'daki CHP'liler arasında bir bağlantı kurmaya çalışan Kemal Satır ve arkadaşları, 12 Mart sonrası dönemin tarafsız ve partilerüstü Başbakanının yardımından yararlanmayı, hiç değilse adını kullanarak, gerçekten tarafsız olması gereken Devlet örgütlerini harekete geçirmeyi başarmışlardı. Bir yandan Kurultayı olağanüstü olarak toplama çabasına girişirken, öte yandan, partisinin Parlamento gruplarında, Ecevitçi Merkez Yönetim Kurulu aleyhine bir genel görüşme talebini 3 oy farkla kabul ettiren Satır, önce CHP Ordu il ve ilçe yönetim kurullarında bulunanların arasında

HAFTANIN ADAMI

Emin Paksüt

DP'nin Başbakana yönelttiği gensoru önergesinin gündeme alınıp alınmaması için yapılan tartışmalar sırasında, Millet Meclisi kürsüsünü dolduran milletvekili, Emin Paksüt oldu.

O gün, görüşmeleri izleyen her kanattan parlamenterler kadar, basın ve dinleyici locaları da, eski arkadaşları Erim'i, aslında nazik, fakat sert bir üslupla eleştiren MGP'li

hatibi sadece takdirle dinlediler. Paksüt, kürsüden, 12 Mart 1971'den bu yana yükselmesi beklenen bir sesin sahibi olarak konuşuyordu.

Ellisekiz yaşında bulunan Paksüt, politikaya Hürriyet Partisi'nde başlamış, Güçbirliği Olayı ile CHP saflarına katılmıştır.

Ortanın Solu hareketinde CHP'den kopmuş, Feyzioğlu ile birlikte Güven Partisi kurucuları arasında yer almıştır. Paksüt, Kurucu Meclisten bu yana, Parlamentoda bulunmaktadır. Hukuk ve Siyasal bilimler tahsil etmiştir. Evli ve iki çocuk babasıdır. Kurucu Mecliste üye iken, 1961 Anayasasını hazırlayan komisyonun da ikinci başkanlığını yapmıştır.

Ünye olayına karışanlar olduğunu ileri sürmüştü. Bu çabaların sonuç vermediğini görünce, Ordu örgütünde daha geniş bir tarama yaptırtmak ve kongrelere katılan yüzlerce delegenin isimlerine el atmak istediler. Ola ki, delegelerden biri, Ünye'de tutuklananlardan birisinin teyze torunu çıkabilir ve buna dayanarak, «Ünye'deki anarşistleri, CHP Ordu örgütü eliyle teşvik eden CHP Genel Sekreterliğidir» denilebilirdi.

Ordulu CHP'liler

Oysa Ordulu CHP'liler, anarşik olaylarla uzaktan yakından ilgileri bulunmadığını, bu hafta TOPLUM muhabinine bir defa daha tekrarladılar. «Böyle bir şey nasıl olabilir ki? Biz, 12 Mart'tan çok önce, Ecevit'in bu yoldaki çeşitli genelgelerini aldık, demeçlerini okuduk» dediler. İçlerinden bir parlamenter de ilâve etti: «Benim bildiğim kadarıyla, sadece senatörümüz Şevket Köksal'ın bir yeğeni, Sıkıyönetim tarafından arananlar arasındadır. Ama, onu açıklamak da, Satır'ın işine gelmez.»

Ankara ile Ordu Valisi arasındaki telefon olayı, geçen pazar günü, partisinin Çanakkale il kongresinde konuşan Ecevit'in, «dışarıdan açılan destekatesinin koruyuculuğunda, başka partilerin en insafsız sözcülerinin bile reva görmediği iftiraları kendi partilerine, hiç vicdanları sızlamadan yöneltebilmektedirler» sözünün âdeta yeni bir belgesi idi.

Ecevit, aynı konuşmasında, «kıran kırana bir parti kavgası için yapıldığı bilinen olağanüstü Kurultay çağrısını, en başta, sayın Başbakanın, CHP'den «partilerüstü hükümet»e aldığı bazı Bakanlar imzalamışlardır» diyor ve bunları Göğüş, Arar ve Öztekin olarak sıralıyordu. Görüldüğü gibi, Çalışma Bakanı Uzun, listenin dışında kalmıştı

Kavga kurultayı

Aslında, imza işlemi fazlasıyla tamamlandığı Satır'ın sözcülerinden Senatör Mirkelamoğlu tarafından ilân edilen olağanüstü Kurultay'ın nasıl bir sert ortam içinde geçeceği, sadece bu sözlerden değil, başka örneklerden de anlaşılıyordu. CHP Genel Sekreteri, hazırlığı, «sorumusuzlar koalisyonu»nun mâri-

KANUN-KARARNAME VE HAYALÎ MADDELER

Prof. Turan GÜNEŞ' in 'Hükümetin yetki' isteğini inceleyen yazısı gelecek hafta TOPLUM'da...

feti sayarken; Kırıkoğlu'nun Yönetim Kurulu üyelerinden Yılmaz Alpaslan da, olağanüstü Kurultayı «Kavga Kurultayı» olarak isimlendirmişti.

«Yeni bir bölünme» sancısı içinde bulunan CHP'de bu amaçlarla olağanüstü Kurultay toplanmak istenilirken, imzacılar arasında bir hayli renkli ve şenlikli olaylar da geçiyordu. Mirkelamoğlu'nun bu hafta açıkladığı 71 parlamenter çağrı sahibi arasında, örneğin bir İbrahim Sıtkı Hatiboğlu da vardı. Hatiboğlu'nun böyle bir çağrıya ilk imza sahipleri arasında katılmak isteyeceğinden kimsenin şüphesi yoktu. Ne var ki, Ankara Milletvekili, Satır'ın harekete geçişinden yirmi gün önce, Afrika ülkelerinde bir parlamenterler gezisine, 20 bin lira-lık harcırahını Devletten alarak çıkmıştı.

Kurultay çağrısı için «İnönü, Satır ekibiyle birlikte midir, değil midir?» tartışması da, olayın başka bir renkli cephesiydi. Merkez yöneticilerine göre, Genel Başkan, Satır'ın zaptedilmez bir hal aldığını söylemekte ve ne yapacağını merakla izlemektedir. Satır'cular ise, bu bâdireli sergüzeşte Paşa aşkına giriştiklerini koro halinde tekrarlamaktadırlar. CHP Genel Başkanına gelince, o, Malatya İl başkanının «İmza işinde ne yapalım Paşam?»

telefonuna, «Benim de Kurultayı olağanüstü toplama yetkim var. İsteseem kullanırdım» cevabını vermiş ve şunu eklemiştir: «Ben, bu konuda tarafsızım...»

AP

Yalçın'ın reddedilen önergesi

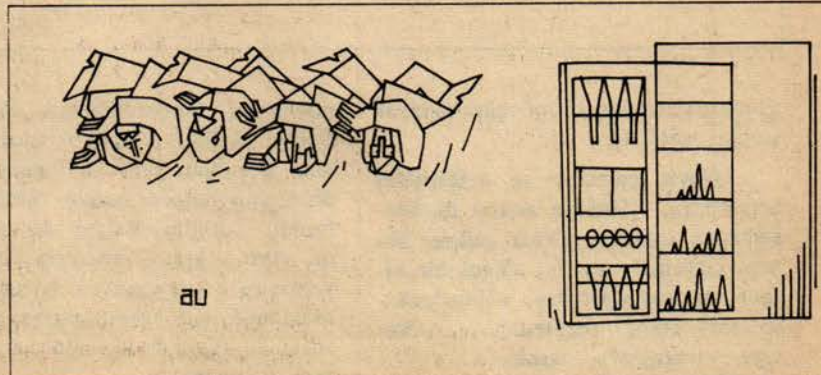
Geçtiğimiz hafta pazartesi günü, AP Ankara milletvekili Aydın Yalçın, AP Meclis Grubu sekreterini aradı. Grupa, Cumhurbaşkanı Sunay'ın «not»u ve Başbakan Nihat Erim'in basın toplantısındaki sözleriyle ilgili olarak genel görüşme açılması için bir önerge vermişti.

Dedi ki: «Bu önergeyi yarınki gündeme almayın. Çünkü kararın yarın sabah ameliyat oluyor, onun başında olacağım.»

Sekreter, «peki efendim» diye cevap verdi; Aydın Yalçın da, eş gazeteci Nilüfer Yalçın'ın ameliyat hazırlıklarıyla meşgul olmağa koyuldu.

Nilüfer Yalçın, salı sabahı 9,30'da, bir hastahanedeki ameliyat oldu. Aydın Yalçın, ameliyatın başından sonuna kadar, hastahane koridorlarında heyecanla dolaşarak, sonucu bekledi.

Aynı sıralarda, Meclis binasında, AP ortak grubu toplandı ve ilk iş olarak, Aydın Yalçın'ın önergesini gündeme alıp, ekspres süratıyla ve oybirliğiyle reddetti. Yalçın bulunmadığı için, bu işlemin yürütülmesinde hiçbir güçlük çıkmamıştı. Red kararından sonra, kürsüye muzaffer bir eda ile çıkan AP Genel Başkanı Süleyman Demirel, bilinen

Sakal koyverdik...

MEHMET KEMAL

Gazeteden ayırdıkları için evde çalışıyorum. Şuna buna kitap yazıyorum, parça başı iş yapıyorum. Geçiniyoruz.

« Gerçekten geçiniyor musun? »

« Bizimkine de geçinme derlerse, geçiniyoruz. »

Hep böyle oluyor, bir muhalif rüzgâr esiyor, bizi önüne katıp götürüyor. 46'da böyle oldu, 50'de böyle oldu, 60'da böyle oldu, 72'de gene böyle.

Evde oturuyorum ya, sakal koyvereyim, dedim. Hem oyalanırım, hem de bu sakalla sokağa çıkmam. Sokaklar da pek tekin değil. Koyverdik sakalı ama, hep beyaz çıkıyor mübarek, besbelli yaşlanmış.z. Daha mı yaşlanmalıyım? Bizim kuşak da ellisini aştı, şurda ne kaldı? Ortalama ömür ülkemizde altmış olduğuna göre, yolun yarısına değil, sonuna erdik sayılır. Hâlâ da bir baltaya sap olamadık. Baltaya saplık edenleri de görüyoruz. Tanrı onların sonunu bize göstermesin.

Koyverdik sakalı ama, hep beyaz çıkıyor geliştikçe Şunu boyasak ne olur, dedim. Tuttum eczaneden bir tüp boya aldım, önses sakalı boyadım. Kapkara bir şey oldu. Sakal boyanır da saç boyanmaz mı? Saçı da boyadım. Yüzümü kendim de tanıyamaz oldum. Ben kendimi tanıyamaz olduktan sonra, el tanır mı Yanından geçtiklerim, bana mısın demiyorlar. Selamsız sabahsız sokaklardayım. Pek dikkatlice bakanlar arada bir şaşkınlık içinde yüzüme bakıyorlar.

« Aaa... Sen misin? »

« Benim ya... »

« Vallahi tanıyamadım. »

« Ben zor tanıyorum kenidimi, sen nasıl tanıyacaksın. »

« Çok yakışmış, on yaş gençleşmişsin. »

« On mu? »

« Belki de onbeş... »

« Eksik olma. »

Kimileri de bir şeye benzetemiyorlar.

« Akpak saçların daha güzeldi... » diyorlar.

« Herifcioğlu Sen Mişel'de koyuvermiş sakalı... Netsin bizim köyü... Netsin Mahmut Makalı? »

Bedri Rahmi'yi gördüm, tanıyamadım.

« Bedri » dedim. « Ben... »

« Oooo... Vallahi tanıyamadım. »

« N'aparsın? »

« Yazılar? »

« Kesildi. »

« Okuyordum zevkle... Sen yazmayınca, almaz oldum. »

« Bir gün gene yazarız belki... »

« İnşallah. »

İnşallah, maşaallah geçip gidiyor. Bir ben miyim? Daha niceleri var. « Altın, altın... Hayı! Kardeş, sen bu fikri değiştir... Altın devri çoktan geçti, şimdi demir devridir... »

Dünyamız devirlere ayrılmıyor mu? Çocukluğu. muzda sınavlar verirdik : Taş devri, Tunç devri, Demir devri... Şimdi ne devirler geliyor... Geliyor ama, geçiyor mu? Belli olmaz, bu da geçer... Geçer de, sineyi delip geçer.

Bir dostum :

« Bu sakalla Yenicami'ye imam olsan bâri... » diyor.

« Yaparlarsa olurum, neden olmayım? »

« Doğru, onu da yapmazlar. »

Oysa hocazâdeyiz, babam sarıklıydı. Çocukluğu. muzda biraz Kuran, Hadis, İmamet okutulardı. Belki yaşlılığımızda işimize yarar. Yaramadı, yaratmadılar.

« Ticâniye dönmüşsün... » diyenler de var.

Karşılığımız :

« Câniye dönmiyelim de, Ticâniye dönelim » oluyor.

Sözümüzü dinleyen yok, biz bugünlerde sakalla oyalanıyoruz. Gözgözü görmüyor, kimin sözü dinleniyor ki, bizimki dinlensin...

konuşmalarından birini tekrarlayarak şunları söyledi :

« Neyin çaresini ve tedbirlerini arıyoruz? », « Türkiye anarşi ile karşılaşıyor mu? », « Yeni gâlleler ortaya çıkarmak niye? », « Yeni bir nizam mı aramaktayız? », « Hayaletlerle mi savaş ediyoruz?... », « Nereye varacağız? », vesaire... »

Demirel, sorudan ibaret bu ko-

nuşmasını tamamladıktan bir süre sonra, Nilüfer Yalçın'ın hastahanedeki ameliyatı bitti ve yapılan müdahalenin başarılı sonuç verdiği anlaşıldı. Aydın Yalçın da rahatladı. Aynı akşam, önergesi üzerinde yapacağı konuşmayı hazırlamaya başlamak için arkadaşlarına telefon ettiğinde öğrendi ki, buna artık lüzum kalmamıştır.

Podgorni geldi

« mevsimsiz » ziyaret

12 Mart 1971'den önce Kızılay'daki Güven Parkına « Komünistlik öyle bir müsibettir ki, her görüldüğü yerde ezilmelidir - Kemal Atatürk » yazılı ışıklı tabelâyı yerleştiren Ankara Belediyesi'nin

memurları, haftanın başındaki pazartesi gününden itibaren, Parkın önünden geçen bulvardaki elektrik direklerine Sovyet bayraklarını asmağa başladılar. Belediye Başkanı Ekrem Barlas, ışıklı tabelaları şehrin muhtelif semtlerindeki alanlara törenle yerleştirdikten iki yıl sonra, Başkent'in altın anahtarını, yine törenle, Sovyetler Birliği Yüksek Şûrası Prezidyum Başkanı Nikolay Podgorni'ye «**takdim etti**».

Podgorni, beraberinde, yirmi ikisi resmî kırk kişilik bir heyetle, salı günü saat 11'30'da, yedi günlük bir ziyaret için Ankara'ya geldi. Bu ziyaret, Çarlık Rusyasından bu yana, Devlet Başkanı seviyesindeki ilk ziyaretti.

Batılı yorumcuların çoğu, Podgorni'nin Türkiye gezisini mevsimsiz buluyor; Kıbrıs sorununda Türkiye'nin, Sovyet tezine uygun düşmeyen bir çözüm yoluna yaklaştığı ve Türkiye'de iç politika bakımından «**kömünizmle mücadele**»nin hızlandığı bir sırada ziyareten olumlu sonuçlar çıkmasını pek mümkün görmüyordu. Hele, Sovyetlerin ötedenberi lâfını ettiği 1925 Anlaşmasının yerini, kısmen de olsa, doldurabilecek bir dostluk, ya da işbirliği anlaşmasının resmî görüşmeler sırasında söz konusu olabileceği bile çok şüpheliydi. Zaten Başbakan Nihat Erim de, Podgorni'nin ziyaretinden bir süre önce Anadolu Ajansına verdiği demeçte şunu söylemişti :

«**Bu ziyaret sırasında Türkiye'yle Sovyetler Birliği arasında yeni bir anlaşma yapılması yolunda görüşmelerin yer alacağını zannetmiyorum. İnanyoruz ki, yazılı bir anlaşma olmadan dahi ilişkilerimiz gelişmeye devam edebilir.**»

Böyle bir ortamda, Podgorni ve beraberindeki heyetin Başkentteki karşılama hazırlıkları oldukça sönük geçti.

Podgorni'nin ziyareti, Başkentte, bir gün önce 127 nci kuruluş yıldönümünü kutlayan Emniyet Teşkilâtını yoğun bir çalışmaya yöneltti. 26'sı sivil koruma memuru olmak üzere, üniformalı ve sivil 3.500 polis, ziyaret sırasında görev başındaydı.

PODGORNİ ESENBÖĞA'DA
«**komşuluk ilişkileri**»

Aşçılar ve hüneleri

Ziyaret vesilesiyle yoğun bir çalışmaya giren diğer bir ekip de, Marmara Otel'i ile Vaşington Restoran'ın aşçı kadrolarıydı. Bundan önceki bütün resmî ziyaretlerde, ziyafet ihtiyaçlarını karşılayan Vaşington Restoran'ın yanısıra Köşk'teki 400 kişilik öğle yemeğini hazırlama işi Marmara Oteline verilmişti. Böylece, biri Orman Çiftliği'nde, diğeri Kızılay'ın göbeğinde; biri onyediyıllık, biri yirmidokuz yıllık Ramazan ve İbrahim Ustalar, kolları sıvayarak, hünelerini gösterme yarışına girdiler. Marmara Otel'i'nin Ramazan Ustası, tereyağından yaptığı yirmi çeşit «**geyik, kaplan, at, buzağı, kartal**» heykellerinin yanısıra, altmış türlü yemek hazırladı. Cumhurbaşkanı Sunay'ın, çarşamba günü Köşkte, konuklar ve 400 davetli için verdiği öğle yemeğinde, mezeler hariç, şu yemekler bulunuyordu :

İstakoz, levrek buğulama, mersin füme, kuzu budu cilantolu kuzu sarma filetolu, kuzu fırında bütün, dana söğüş, dana pate, tavuk kalantin, çerkez tavuğu, pilic sote ve yuvada, ördek bütün, rozbif, antrekot, ciğer ezmesi, zeytinyağlı karışık dolmalar, zeytinyağlı enginar, sıcak döner, iç pilav, tatlılar ve beş çeşit pasta...

«**Pembe Köşk...**»

Podgorni ve yirmidört yaşındaki kızı Natalya Podgornoya için, vaktiyle Atatürk'ün kardeşi Makbule Atadan'ın kaldığı, geçen yıl da Kraliçe Elizabeth'e ayrılan «**Pembe Köşk**» uygun görülmüştü. Mısır Krallığının Atatürk'e hediye ettiği fildişi oymalı beyaz yatak, Kraliçe Elizabeth'ten sonra şimdi de Podgorni'ye tahsis edilmişti.

Aralarında Dışişleri Bakanlığı Başyardımcısı Vasili Kuznetzov, Azerbeycan Cumhurbaşkanı Kurban Halilof, İktisadi Münasebetler Devlet Komitesi Başkanı Semion Skaçkov, Genel Kurmay Başkanı, üç yıldızlı General Viktor Kulikov ve Dış Ticaret Başyardımcısı Ivan Senikastov, gazeteciler ve hangi görevde olduğu - Sovyet Büyükelçiliği yetkililerince de - bilinmeyen diğer konuklar için de Ankara Otel'i'nin bir katı tahsis edilmişti.

Ruslar ve Çinliler

55 kişilik Sovyet konuklar, Ankara Otelinin 12'nci katında kalırlarken, 13'üncü katın 1304'den başlayıp 1310'a kadar giden odaları da Çin Halk Cumhuriyetinin, Ankara'da, Büyükelçilik için 80 odalık bina arayan 7 kişilik diplomatik heyetine ayrılmıştı. Moskovalı konuklar, geceyi, üst kattakilere rağmen rahat geçirdiler. Üst kattaki lerce, - 760 milyonluk nüfuslarına rağmen - 7 kişiyle ikamet ettikleri Büyük Ankara Otelinin kendilerinden bir hafta sonra, 55 kişilik Sovyet grubu tarafından işgal edilmesi karşısında bir hayli tedirgin görünüyorlardı. Öğle yemeğini, tesadüfen, Otelin aynı lokantasında, fakat amerikan barın ayırıldığı, ayrı masalarda yiyen mao ceketli çinlilerle kuzey komşularımız, birbirlerini ilgiyle süzdüler.

Ziyaretin ilk günü konuklar, ilk içkilerini, Dışişleri Bakanlığı Protokol Dairesinin programlarında yer alan deyimle, «**Konuklar Köşkü**» - eski adıyla, «**Hariciye Köşkü**» - nde aldılar. Podgorni, Başkentteki yabancı misyon şeflerini kabul ettikten sonra şampanya içiyor ve genellikle Demirperde gerisi diplomatlarıyla sohbet ediyordu. Kızı Natalya Podgornoya ise, lâcivert bir döpiyes giymiş, sade bir

kelebek broşu takmıştı; votkayı portakal suyu içiyordu. 24 yaşında, göz doktoru olan Natalya Podgornoya, bir süre önce rahatsızlık geçiren babasına, gerek Sovyetler Birliğinde, gerekse Sovyetler Birliği dışında yaptığı gezilerde refakat ediyordu. Konuk Köşkündeki kabul resmine, kendisini maslahatgüzarıyla temsil ettiren Amerikan Büyükelçisi ve davetli olmayan İsrail Büyükelçisinin dışında, hemen hemen, Başkentteki bütün büyükelçiler katılmışlardı. İngiliz Büyükelçisi ise programı karıştırmış ve kabul törenine beş dakika kala, Dışişleri yetkililerince telefonla uyarıldıktan sonra, adı tam, Türk Protokol Şefi Veysel Versan tarafından okunurken, Konuklar Köşküne apartopar yetişebilmiş ve geleneksel İngiliz protokolculuğunu mahcup etmişti.

Aynı akşam, Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ın, Çankaya Köşkünde verdiği 135 kişilik yemekte (menü: karides şiş, kuzu sırtı fırın, karışık salata, karışık türk tatlıları, tulumba tatlısı, baklava, kazandibi, kahve) Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Şefi Hikmet Şimşek'in yönetiminde Suna Kan, Mozart'ın üçüncü keman konçertosu, Rimski Korsakov'un İspanyol Op. 34 İspanyol Kaprisi ve Ulvi Cemal Erkin'in köçekçesi (dans rapsodisi)'ni çaldıktan sonra, sofrada bulunan Faruk Gürler, Bayan Mevhibe İnönü, Nihat Erim, Bayan Avcı, Kurban Halilof, Bayan Atifet Sunay, Nikolay Podgorni, Cevdet Sunay, Natalya Podgornoya, Sabit Osman Avcı, Bayan Kâmile Erim, İsmet İnönü, Bayan Gürler ve Bay Halûk Bayülken tarafından içtenlikle alkışlandı. Konuklar, masada, soldan sağa doğru, yukardaki sıraya göre oturmaktaydılar.

Sovyetler Birliği Yüksek Şurası Prezidyum Başkanı Nikolay Podgorni - Dışişleri Bakanlığı Protokol Dairesinin istihbaratına göre - Verdi hayranıydı. Ve kendisine, Devlet Operası baritonu Mete Uğur'un, ertesi günkü yemekte, «Maskeli Balo» operasından Renato'nun aryasını söyleyeceği haber verildi.

Gündemdeki sorunu açıklıkla ortaya koymak, daha önceki gelişmeleri doğru bir biçimde değerlendirmeye bağlı. Konu ile ilgili kısa özet şöyle: Son yılların gelişmeleri, egemen düzene karşı yaygın bir muhalefetin doğmasına yol açar. Türkiye kapitalizminin maddesel birikimi, bir yandan egemen iktidarın dayanaklarını sarsarken; diğer yandan da, düzene karşı etkili bir muhalefetin oluşmasına imkân verir. Bu muhalefet, henüz iktidara aday olmaktan uzaktır. Fakat, iktidarın hareket yeteneğini daraltabilecek; iktidarı, kapitalizmi yeni aşamalardan geçirme girişiminde halkçı eğilimleri gözetmeye zorlayacak güçtedir. Başka bir deyişle, Türkiye toplumunun son yıllardaki gelişmeleri, yeni atılımlara gebe Türkiye kapitalizmi ile, yaygınlaşan demokratik güçlerle desteklenen demokratik kuruluşları karşı karşıya getirmiştir.

1960'ların egemen güçleri için önemli sorun, güvenilir iktidar sorunu değildir. Egemen güçler bakımından güvenilir iktidar mevcuttur. Önemli sorun, güvenilir muhalefet sorunudur. Çünkü, kapitalizmin hissedilir çelişkileri yaygınlaşmakta ve kütlelere malolmaktadır. Çelişkilerin yarattığı muhalefetin, düzenin sınırları içinde tutulması zorunlu görülür. Bu nedenle, demokrasiyi emin ve temkinli adımlarla genişletmeyi bir politika olarak benimseyen ve düzenin muhalefeti görevini büyük bir tevâzu ile üstlenen CHP lideri, ortanın solu sloganını ortaya atar. Slogan, Ecevit'in şahsında güçlü ve yetenekli bir sözcüye kavuşur. Ecevit, ortanın solunu kütlelere götürür. Kütleler, Ecevit hareketini daha çok açıklığa, daha çok bütünlüğe ve de sola açılmağa zorlar. 1971'in başında, Ecevit hareketinin görünümü budur. Gerek Ecevit hareketinin varmış olduğu durak ve gerekse diğer yaygın muhalefet yüzünden, Erim hükümeti sol bir elbise ile ortaya çıkmak zorunda kalmıştır.

Cumhuriyetin önde gelen kurucularından biri olan İsmet Paşa'nın, ortaya atmış olduğu sloganın bu yeni serüveninden, zaman zaman kıvanç ve fakat, çoklukla endişe duymuş olduğunu tahmin etmek güç değil. Elli yılı aşkın bir siyasal deneyimi geride bırakmış olan bu tarihsel kişiliğin, çeşitli zamanlarda göstermiş olduğu dalgalanmalar ayıklanacak olursa, ortaya kalın çizgilerle belli bir eğitim çıkar: İsmet Paşa, her zaman, Türkiye kapitalizminin ileri gitmesinden yana olmuştur. Fakat aynı zamanda, bu ileriye gidişin yasal bir çerçeve içinde ve gelişen güçlerin zorladığı bir demokratik düzen içinde gerçekleştirilmesini savunmuştur. Normal zamanlarda, ekonomik gelişmeyi demokratik sınırlar içine koymağa çalışmış; başka deyişle, demokratik kaygularla, kapitalist gelişmenin yavaşlamasına göz yummuştur. Fakat bunalım

YALÇIN
KÜÇÜK

Gündemdeki Sorun ve Ecevit Hareketi

zamanlarında, kapitalist gelişmenin açmazlarla karşılaştığı zamanlarda, demokratik hak ve kuruluşlardan fedakârlığa razı görünmüştür.

12 Martın ilk günlerinden hemen sonra, İsmet Paşa'nın almış olduğu tutum buna örnektir. İsmet Paşa, demokratik düzene giden yollar açık kalmak şartı ile, kazanılmış hakların bir bölümünün geri alınmasına razı olur. Bunu, ekonomik ve dolayısıyla siyasal bunalımdan çıkma için ödenecek fiyat olarak görür. Aynı zamanda, kendisini aşmış görünen ortanın solu hareketini, bunalımdan sonra düzenin kabuledebileceği sınırlar içine çekmeğe çalışır. Hesap, bir yandan, düzenin gelecek iktidarının işini kolaylaştırmağa; diğer yandan da, düzen için güvenilir bir muhalefet yaratmağa dayanmaktadır.

Ya'nız bellibaşlı iki gelişme, İsmet Paşa için yeni bir stratejiyi zorunlu kılar. Erim Hükümetlerinin kütleleri hoşnut etmeyen politikaları, Ecevit hareketine gecikmiş bir işi yerine getirme olanağın: kazandırır: Ecevitçiler, CHP örgütünde görev başına gelir. İkincisi, anti demokratik eğilimler, kapitalizmin sıkıntılarını yenmeyi bahane ederek, bütün demokratik kuruluşlara karşı açık bir hücum geçer. Her iki gelişmenin sonucunda, CHP'nin tarihsel lideri ile Ecevit hareketi aynı doğrultuda birleşmek zorunluluğu ile karşı karşıya gelir.

Gündemdeki madde, anti-demokratik eğilimlere «dur» demek ve bu eğilimleri geri püskürtmektir. Bu girişimde, Ecevit hareketine büyük sorumluluklar düşmektedir. Ecevitçiler şimdiye dek bu görevde yetenekle ve beceri ile hareket etmişlerdir. Demokratik hakları savunmada, duygularını aşabilmiş ve daha önceleri kendilerine karşı çıkmış olanların yasal ve insancıl haklarını savunmakta tereddüt göstermemişlerdir. İdamlar konusunda Ecevitçilerin takınmış oldukları içten tavır, bir örnektir. Fakat, tek örnek değil. Parlamento ve siyasal örgütlere yönelik hücumlar, AP Genel Başkanının kişiliğinde somutlaştığı zaman, Ecevit hareketinin sözcüleri bu şimşekleri sorumlulukla göğüslemişlerdir.

Aynı tutarlılığın bundan sonra da sürdürülmesini beklemek gerek. Özellikle CHP liderinin davranışları değerlendirilirken... Burada, iki önemli nokta var. Birincisi, CHP liderinin desteğini almadan, anti demokratik eğilimlerin durdurulabileceğine inanmak safdillik olur. Cumhuriyetin bu önde gelen kişisinin, birçok kesimler üzerinde hâlâ etkili olduğu unutulmamalıdır. Ecevit, bunu her zaman görmüş ve İsmet Paşa'nın yasaların da üzerinde bir ağırlığı olduğunu sık sık belirtmiştir. Türkiye'nin gelişmesine paralel olarak, bu ağırlığın erimeğe başladığı söz götürmez ve gözle görülür. Fakat, ağırlığın azaldığını

görmek başka şeydir, onu toptan inkâr etmek başka şey.

İkincisi, İsmet Paşa bugün anti-demokratik eğilimlerin karşısındadır. Anti-demokratik eğilimlere tâviz vererek demokratik düzeni belli bir çizgide tutmanın mümkün olmadığını görmüştür. Ayrıca daha fazla gerilemeyi, ekonomik ve politik bunalımdan çıkmak için gerekli saymaz. Bu nokta, Ecevit hareketi ile en güçlü birleşme noktasıdır. Okadar ki, bütün ayrılık noktalarını geri plâna atar; gözde deyim ile, dondurur.

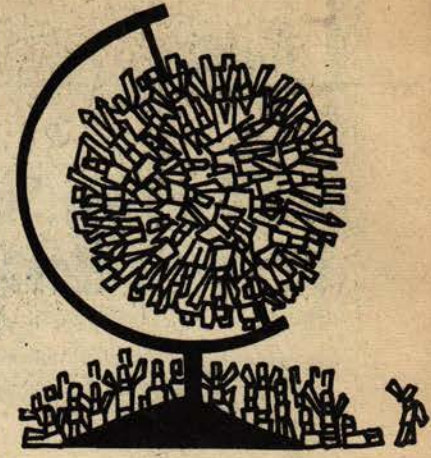
Bunalımdan İsmet Paşa'nın desteğini almadan çıkabilineceğine inanmak ne kadar safdillik ise; bu aşamada Ecevit hareketinin doğrultusu ile İsmet Paşa'nın tarihsel misyonu arasındaki ayrılıkları ön plâna çıkarmak da okadar büyük bir yanılğı olur. Burada, tarihsel zorunlulukların ortaya çıkardığı bir birleşme sözkonusudur. Ve her iki yan için de... Tarihsel gelişme, bu birleşmeyi gerekli kılıyor. Gelişme, birleşmeden yana. Kişiler, buna uymakla yükümlü.

Ecevit hareketi liderlerinin ayrılık noktalarını canlı tutma çabalarında, oluşmakta olan örgütü muhtemel sürprizlere karşı hazırlama ihtiyacı, önemli bir role sahip olsa gerek. Bu, anlaşılır bir endişe; fakat haklı ve gerçekçi değil. Bir kez, bir politikacı için önemli olan, sürprizleri önceden söylemekten çok, bu sürprizleri önlemek ve hiç olmazsa, bunun için mümkün olan her şeyi yapmaktır. Sürpriz geriye dönülmez bir biçimde ortaya çıkınca, bunu daha önceden söylemiş olmak, sorumlu bir politikacı için büyük bir teselli kaynağı olamaz. Üstelik, önceden söylemiş olma dürtüsü, sürprizi kolaylaştırmış ise...

İkincisi, Ecevit liderliğinin, en azından, CHP örgütü içinde oturmuş olduğunu düşünmek için yeterli neden var. Liderlik, mücadele ile ve de uzun mücadele ile sağlanmıştır. Bu nedenle, liderliğin, ayrılıkları kendi örgütüne her zaman anlatabilecek güçte olduğunu düşünmek gerçekçi bir varsayımdır.

Kuşkusuz, demokratik genişlemede bütün sorumluluğu Ecevit hareketine yüklemek, haksızlık. Diğer demokratik akım ve güçlere düşenler de var. Bunlardan biri, Ecevit hareketinin belli bir kaynağa; bu kaynağın belirlendiği bir bağımsızlık ve doğrultuya sahip olduğunu kabul etmek. Ecevit hareketinin bu bağımsızlık ve bütünlüğüne saygı göstermek, her ilericinin sorumluluğudur. Ecevit hareketi liderlerinin, hareketlerini, kendi doğrultularının soluna düşen ilericî akımlardan ayrı tutmaya çalışmaları anlayışla karşılanmalıdır. Harekete yardım etmek ilericiliğin gereğidir; fakat, herhalde, Ecevit hareketi ile bütünleşmeğe çalışmak, ne Ecevitçilere ve ne de demokratik mücadeleye yardım etmek olur.

2000 YILINDA DÜNYAMIZ

Ortaya konulması gereken ilk şey, dünyamızın hızla artan nüfusu ve bu nüfusun 2000 yılında alacağı görünüm, yaratacağı sorunlardır. 1950'de 2,485 milyar olan dünya nüfusu, 1972'de 3,632 milyara ulaşmıştır. Bu nüfusun 1,09 milyarı gelişmiş ülkelerde, 2,542 milyarı az gelişmiş ülkelerde yaşamaktadır. Gelişmiş ülkelerde nüfusun yılda ortalama olarak yüzde 1 artmasına karşılık, az gelişmiş ülkelerin nüfusları yüzde 2,5-3 artmaktadır. Türkiye için bu oran yüzde 2,55 tir.

Bu oranlar, nüfusun, az gelişmiş ülkelerde, gelişmiş ülkelere göre, çok daha fazla arttığını ortaya koymaktadır. Dünya nüfusu, 1980'de 4,457 milyara; 2000 yılında ise, bugünkü yüzde 2'lik dünya ortalama artışı ile, 7,14 milyara ulaşacaktır. Fakat türlü çabalarla, hızlı nüfus artışını kısmen önlemek mümkün olacaktır. Bu durumda, 2000 yılında dünya nüfusu, yüksek artışla 6,828, orta artışla 6,13, düşük artışla 5,297 milyarı bulacaktır. Uzmanlara göre, 2000 yılı için en doğru tahmin, dünya nüfusunun 6,13 milyar olacağıdır.

1972'de dünya nüfusunun yüzde 30'u gelişmiş, yüzde 70'i az gelişmiş ülkelerde yaşarken; 2000 yılında, gelişmiş ülkeler, dünya nüfusunun yüzde 22,6'sına, az gelişmiş

ülkeler yüzde 77,4'üne sahip olacaklardır. 2000 yılında bütün az gelişmiş ülkeler, ortalama olarak, bugünkü nüfuslarının iki katına ulaşacaklardır. 1975 yılında, kalkınmakta olan ülkelerdeki 15 yaşından küçük nüfus, gelişmiş ülkelerin nüfusuna eşit olacaktır.

Bu denli artan dünya nüfusu karşısında, 2000 yılının en önemli sorunlarından biri, bu nüfusun beslenmesi sorunu olacaktır. Bugün bile dünyanın birçok bölgesinde açlık hüküm sürerken 2000 yılında 6 milyardan fazla insanı beslemek evrensel bir sorun olarak bütün ülkelerin karşısına çıkacaktır. Bir yandan nüfus artışı, bir yandan hava, deniz ve toprakların kirlenmesi ve tarıma açılacak yeni alanların bulunamaması, teknik ilerlemelerin ve yeni üretim yöntemlerinin yol açacağı üretim artışını önleyecektir. Uzmanlara göre, kalkınmakta olan ülkeler, yeterli bir asgari beslenme düzeyine ulaşmak için beslenme alanındaki üretimlerini 1980'de yüzde 103 ve 2000 yılında yüzde 261 arttırmak zorundadırlar. Oysa az gelişmiş ülkelerde, 1965-1970 yılları arasında, beslenme alanında, kişi başına üretim yerinde saymıştır. Beslenme ve Tarım Örgütü (FAO) raporlarına göre, birçok geri kalmış ülkede, son 15 yıl içinde kişi başına tarım üretiminde yüzde 1 ora-

nında bir artış bile kaydedilmemiştir. Artan nüfus, bu alandaki üretim artışını yutmaktadır. Beslenme alanındaki üretim, dünya çapında da geri kalmaktadır. 1950-1970 yılları arasında dünya sanayi üretimi yüzde 170 artmıştır.

Bugün, gelişmiş ülkelerde günde kişi başına alınan kalori sayısı 3050, hayvansal protein 44 gramdır. Az gelişmiş ülkelerde ise günde 2150 kalori ve 9 gram hayvansal protein alınmaktadır. En iyimser tahminle, 2000 yılında, az gelişmiş ülkelerin insanları günde 2450 kalori ve 21 gram hayvansal protein alabileceklerdir. Görüldüğü gibi, beslenme alanında, az gelişmiş ülkeler, 2000 yılında bile gelişmiş ülkelerin bugünkü beslenme düzeylerine ulaşamayacaklardır. Birçok az gelişmiş ülkenin besin maddeleri ithal etmeleri bu ülkeleri dışa bağımlı kılmaktadır.

KİŞİ BAŞINA ULUSAL GELİR

İlerleyen yıllar, kalkınmakta olan ülkelerin yararına işlemektedir. Bugün 20 batı ülkesi, dünya nüfusunun yüzde 20'sini oluşturarak, dünya zenginliklerinin yarısından fazlasını elde etmektedirler. 1961 yılında, Birleşmiş Milletler istatistiklerine göre, kişi başına düşen gayrisâfi ulusal hasıla,

Türkiye 2000 yılında, bir değişiklik söz konusu olmazsa, sekizinci beş yıllık kalkınma planını uygulamakta olacaktır. Türkiye için amaçlanan şey, 2000 yılında İtalya'nın 1972'deki gelirene ulaşmaktır. İtalya, 1961 yılında, kişi başına 623 dolar yıllık gelire sahipken, 1966'da 1030 dolara ulaşmıştır. Türkiye'nin, 2000 yılında, İtalya'nın 1972'deki gelirene ulaşıp ulaşamayacağı ve bu gelirin yeterli olup olmayacağı tartışmaya açıktır. Türkiye'nin, 2000 yılında, İtalya'nın

Günümüz dünyasının belirgin özelliklerinden biri, gelişmiş ülkelerle az gelişmiş veya kalkınmakta olan ülkeler arasında kapatılması oldukça güç bir uçurumun varlığıdır. Dünyamızda bu iki ülkeler kümesi arasında büyük bir iktisadi dengesizlik göze çarpmaktadır. Bir yanda gelişmiş ülkelerin, öbür yanda az gelişmiş ülkelerin yer aldıkları ikili bir iktisadi bloklaşmaya doğru hızla yol alınmaktadır. Farklı iktisadi sistemleri benimseyen gelişmiş ülkeler, aralarındaki tüm uyumsuzluklara rağmen

bir kefeye konulurken, kalkınmak için kendilerine değişik yollar seçen az gelişmiş ülkeler, doğal olarak, gelişmemişler blokuna katılmaktadırlar. Kalkınmakta olan tüm ülkeler ve akıllı davranan bazı gelişmiş ülkeler, dünyadaki geri kalmışlıktan yakınmaktadır.

Bugün, az gelişmiş ülkelerin tek hedefi, bir an önce kalkınmalarını sağlamak ve gelişmiş ülkelerle aralarındaki uçurumu kapatmak olmalıdır.

ABD'de 2790 dolar. Kanada'da 2048, İsviçre'de 1557, İsviçre'de 1555, Türkiye'de 222, Suriye'de 173, Irak'ta 161, Mısır'da 150, Hindistan'da 70, Pakistan'da 62, Afganistan'da 58 ve listenin sonunda yer alan Nepal'de 47 dolardı. Türkiye nüfusu bir milyondan fazla 95 ülkenin yer aldığı bu listede, 50'inci sıradaydı. Nepal, ABD'den 60 kat daha az bir gelire sahipti.

1966'da ise ABD 3520 dolara, İsviçre 2270, İsviçre 2250, Kanada 2240 dolara ulaşırken, Türkiye 280 dolara, Irak 270, Suriye 180, Mısır 160, Hindistan ve Pakistan 90, Afganistan 70 dolara ulaşabildiler. Bu kez Türkiye, 115 ülke arasında 52'inci idi ve listenin en altında yer alan bir Afrika ülkesi olan Ruanda'nın kişi başına yıllık geliri 40 dolardı. Bu gelir, ABD'de kişi başına düşen yıllık gelirden 90 kat daha azdır. Buradan, az gelişmiş ülkelerin gelirlerinin gelişmiş ülkelere oranla daha az arttığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

1958'de dünya gelirinin yüzde 12,3'üne sahip olan az gelişmiş ülkelerin payı zamanla azalmaktadır. 1965'de dünya nüfusunun yüzde 68,5'ini oluşturan az gelişmiş ülkelerin, dünya gelirindeki payları yüzde 11,6'ya düşmüştür. Üstelik, 1958-1965 yılları arasında bu ülke-

lerin nüfusları en az yüzde 15 artmıştır. 2000 yılında, gelişmiş ülkelerde kişi başına yıllık gelir ortalaması 5000-10000 dolar arasında değişecek; kalkınmakta olan ülkelerin yıllık gelir ortalaması ise kişi başına 300 doları aşmayacaktır. Kalkınmakta olan bazı ülkeler 300 doları aşacaklarsa da, geliri daha az olan ülkeler, ortalamayı aşağıya çekerek düşüreceklerdir. Bu ülkelerin durumu, 2000 yılında bugünkünden daha kötü olacak ve dünya nüfusunun yüzde 77,4'lük paylarına karşılık dünya gelirinin yüzde 9-10'unu alacaklardır.

TİCARET VE HAMMADE SORUNU

Dünya ticareti de, bugünkü şekli ile, hammadde satan, mamül madde satınalan ülkelerin, yani aralarında Türkiye'nin de bulunduğu kalkınmakta olan ülkelerin, yararına işlememektedir. Dünyadaki iktisadi buhran ve enflasyonlardan en çok bu ülkeler etkilenmektedirler. Az gelişmiş ülkelerin dünya ticaretindeki payları, 1948'de yüzde 28,4'ten 1950'de yüzde 27,1'e, 1967'de yüzde 21'e düşmüştür. Türkiye'nin dünya ticaretindeki payı 1938'de yüzde 0,48 iken, bu oran 1967'de yüzde 0,28'e düşmüştür.

Kalkınmakta olan ülkelerin

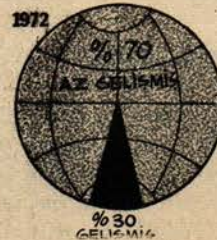
dış ticaretleri sürekli olarak açık vermektir. Türkiye de, dış ticaretinde, 1947'den bu yana açık vermektir.

ULUSLARARASI TEFEÇİLİK

Az gelişmiş ülkelere göre, sömürgecilik, az gelişmiş ülkelerin doğal zenginlik ve kaynaklarının, gelişmiş ve sömürgeci ülkelere geçmesine yol açmıştır. Bu görüş, gelişmiş ülkelerin az gelişmişlere yardım etmelerinin bir ödev, az gelişmiş ülkelerin gelişmiş ülkelere bu yardımı istemelerinin bir hak olduğu düşüncesini doğurmaktadır. Az gelişmiş ülkelere uluslararası uzman kuruluşlar çok yanlı, devletler iki yanlı yardımlar yapmaktadırlar. Gelişmiş ülkelerin yaptıkları yardım para bağışi, tarım fazlalarının bağışi, az gelişmiş ülkelerin ihrac mallarını satınalmak, krediler ve askerî yardımlar şeklinde olmaktadır.

Yapılan yardımlar, az gelişmiş ülkelerin dış ticaret açıkları nedeniyle erimektedir. 1958 yılında bu ülkelere 5 milyar dolar yardım yapılmış, fakat aynı yıl içinde hammadde fiyatlarının yüzde 20 düşmesi, yardımın işe yaramamasına yol açmıştır. Üstelik, özellikle devletlerden alınan ikili yardımlar, az gelişmiş ülkelerin borçlarını gittikçe

nın 1972'deki düzeyine ulaşması amaçlanmaktadır ama, 2000 yıllarındaki dünyanın 1972 dünyası olamayacağı düşünülmelidir. Yeni sorunların, az gelişmişlerin üzerine kâbus gibi çökmeceği söylenemez. Dünya, yerinde saymıyor. Ortadaki en önemli gerçek, Türkiye'nin, 2000 yılında sözkonusu olacak tehlikeler ve güçlüklerle karşılaşmaması için hızla sanayileşmesi, az gelişmiş ülkeler korusu içinden kurtularak gelişmiş ülkeler kervanına katılması gerektiğidir.

arttırmaktadır.

Kalkınmakta olan ülkeler içinde plânsız davrananların durumları daha da kötüdür. 1970 - 1975 yılları arasında az gelişmiş ülkelerin ödeyecekleri borçların toplamı 33 milyar dolardır. Bu durumun zaten zayıf olan az gelişmiş ülkelerin ekonomilerine yapacağı olumsuz etkiler ortadadır. Türkiye, yılda 150 milyon dolar dış borç taksidi ve faizi ödemektedir. Az gelişmiş ülkelerin aldıkları yardımın yüzde 70'i eski borçların taksit veya faizlerine gitmektedir.

19'uncu yüzyılda Osmanlı Devletinin aldığı borçların yüzde 78'i hiçbir işe yaramamıştı. Osmanlı Maliyesi iflâs etmiş ve Dünyu-ı Umumiye yönetimi kurulmuştu. Az gelişmiş ülkeler 1977 yılında eski borçlarının taksit ve faizlerini ödeyemez duruma düşeceklerdir. Görüldüğü gibi, geçen yüzyıldan bu yana yapılan borçlanmalar, az gelişmiş ülkelerin yararına olmamaktadır. 1972'de Türkiye ve Şili'den yükselen, borçların ertelenmesi sesine, yakın bir gelecekte, kalkınmakta olan birçok ülkenin katılması kaçınılmazdır.

SIYASAL DALGALANMALARIN NEDENİ

Az gelişmişlik, ülkelerin iç dengelerinde de derin yaralara yol açmaktadır. 1958'den bugüne dek, kişi başına 750 dolardan fazla yıllık gelire sahip devletlerden yalnızca biri şiddetli bir siyasal buhrana sahne olurken, ulusal geliri 100 doların altında bulunan 38 devletten 32'si iç çatışmalarla çalkalanmışlardır. Toplam olarak, 1958 yılından bu yana, az gelişmiş

ulusların yüzde 87'si, orta derecede gelişmiş ulusların yüzde 48'i, gelişmiş ulusların yüzde 1'i şiddetli buhranlar geçirmişlerdir.

Az gelişmiş ülkelerin çoğunda hüküm süren açlık ve sefalet karşısında, gelişmiş ülkelerin, uluslararası kalkınma örgütlerine yaptıkları katkıların sembolik nitelikte olması, silâhlanma ve uzay programları harcamalarının 100 milyarlaraya ulaşması, büyük bir çelişkiyi ortaya koymaktadır.

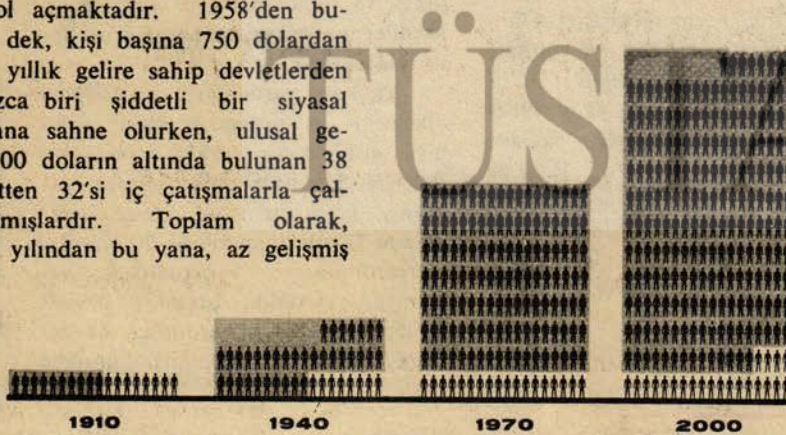
Birleşmiş Milletler eski Genel Sekreteri U Thant, 16 Haziran 1970 tarihinde II. Dünya Beslenme Kongresinde yaptığı bir konuşmada, «ABD ve SSCB'nin birbirlerini on-onbeş kez yokedecek nükleer silâhlara zaten sahip olduklarını, 1948-1968 yılları arasında sabit fiyatlarla silâhlanma harcamalarının 3 kat arttığını, silâhlanma için harcanan 200 milyar dolara yakın paranın hiçbir işe yaramıyacak bir sonuç için insanlık tarihinde ödenen en yüksek fiyat olduğunu» söylemiştir. Az gelişmiş ülkeler de, her fırsatta ve özellikle Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda, büyük devletleri, dünya kaynaklarını silâhlanma ve uzay araştırmalarında harcamakla suçlamakta ve yoğun eleştiriler yapmaktadırlar. Bir Fransız

yazarına göre, «Zengin ve yoksul ülkeler arasında gizli bir savaş başlamıştır ve bu savaş, Orta ve Uzak Doğu'daki uyuşmazlıklardan çok daha tehlikelidir. Kalkınmakta olan ülkeler için giderek kötüleşen iktisadi durum, uzun dönemde, uluslararası düzeyde, bir uluslar savaşının patlamasına yol açacak en önemli unsurdur. Böylece, 2000 yılında nesiller, ırklar, sınıflar arasında şiddetli çatışmalar, çıkar uyuşmazlıkları doğacaktır».

KURTULUŞ YOLU : HIZLA SANAYİLEŞMEKTİR!

Bugün dünya barışı bir silâh dengesine değil, ekonomik bir dengeye bağlanmaktadır. Günümüzde barışın yeni adı **ekonomik kalkınma** olmaktadır. Dünyadaki az gelişmişlik, uluslararası barış ve güvenliği tehdit etmektedir. Uluslararası sürekli bir barış ve denge için, az gelişmiş ülkelerin kalkınmaları zorunludur. Gelişmiş ve az gelişmiş ülkeler arasında bugün büyük boyutlara ulaşan farklılık, 2000 yılında dayanılmaz bir şekil alacaktır. Az gelişmiş ülkelerin kalkınmaya olan açıklıkları ve hızlı gelişme çabaları, 1960 - 1970 ve 1970 - 1980 dönemlerinin Birleşmiş Milletler'de kalkınma 10 yılları olarak ilân edilmesi, dünyada açlığa karşı açılan savaş, 1963 yılında okuma - yazma için açılan Dünya Kampanyası, 1966 yılında az gelişmiş ülkelerin sanayileşmesi için kurulan Uluslararası Örgüt, 1964'te Cenevre'de, 1968'de Yeni Delhi'de toplanan Dünya Kalkınma ve Ticaret Konferansları, Dünya Beslenme Kongreleri dünya kamuoyunda güvenlik ve askeri endişelerin ve ideolojik genişleme sorunlarının önemlerini yitirdiklerini göstermektedir. Bütün az gelişmiş ülkeler, güvenliklerini hayat düzeylerinin yükselmesi ve gelişmiş ülkelerinkine ulaşmasına bağlamaktadırlar. Bir uyanış süreci içinde olan dünyamızda âcil sorun, ekonomik ve toplumsal kalkınma sorunu olmuştur. Dünyanın bütün kalkınmakta olan ülkeleri, sanayileşme arzusu ile kıvrılmaktadırlar. Dünyamız 2000 yılına giderken bu sorun önemini koruyacak ve giderek arttıracaktır.

TAHSİN BURCUOĞLU

Dünya nüfusunda artış

Nüfus artışı daha çok az gelişmiş ülkelerde görülmektedir. Bu sayfadaki grafikte az gelişmiş ülkeler nüfusu noktalarla işaretlenmiştir. 1910 yılında gelişmiş ve az gelişmiş ülkelerin nüfusu birbirine yakinken, arada gittikçe büyüyen bir fark meydana gelmiştir. 2000 yılında gelişmiş ülkelerle az gelişmiş ülkeler arasındaki nüfus farkı astronomik olacaktır.

“Alman dalgası,,

Dinlenmeyen bir radyo

Almanya'nın Köln şehrinin Friesen Platz adlı meydanında on katlı bir bina vardır. Bu binanın çeşitli katlarında, Basın Yayın Genel Müdürlüğü'nün çevirisiyle bizde «Almanya'nın Sesi» diye bilinen Deutsche Welle (kelime kelime tercümesi : Alman Dalgası) adındaki radyonun personeli çalışır.

Personelin görünüşlerine bakılacak olursa, binayı Birleşmiş Milletler Merkezine benzetmek mümkündür. İçerisinde kara derili Kenyalılar, Ganalılar, Madagaskarlılar, sarı benizli Uzak Doğulular, kıvrıkcık saçlı Lâtin Amerikalılar; özetle, dünyanın aşağı-yukarı her irkinden insanlar vardır. Bunun sebebi, Deutsche Welle'nin dünyanın çeşitli ülkelerine o ülkelerin dillerinde

yayın yapması ve o ülkelerin anadilini konuşan spikerler, mütercimler çalıştırmasıdır.

Görev : Propaganda

Radyo, İkinci Dünya savaşından sonra, Federal Almanya Hükümeti tarafından kurulmuştur. Görevi, Almanya'nın dış ülkelerdeki propagandasını yapmaktır. Bazı ülkelerde, aynı amaca dönük hizmetler, ana radyo istasyonlarına bağlı olarak kurulan kısa dalga servisiyle tarafından yapılır. Federal Almanya Hükümeti, bunun yerine, özerk ana radyolardan tamamen ayrı ve kendisine bağlı bir istasyon kurmayı uygun bulmuştur. Genel müdürünün atanmasında dolaylı olarak da olsa son söz, hükümetindir.

Genel müdürün dışındaki servis müdürlerinin, genel olarak, yayın yapılan ülkenin dilini bilen almanlardan olmasına dikkat edilir. Ama bazı diller için, o ülkeler vatandaşlarından, Alman propagandası ilkelerini iyi bilen, güvenilir kimseler bulunursa, müdürlüklere o kimseler de getirilebilir. İtalya, Yunanistan ve Türkiye için durum böyledir. Türkçe yayınları yöneten zat da, Fuat Emircan adlı bir Türk vatandaşdır.

Deutsche Welle'nin yayınları, sadece o yayının hedef aldığı ülkelere dinlenir : Kenya dilindeki, Kenya'da Japon dilindeki, Japonya'da; Arap dilindeki, Arap ülkelerinde... Çünkü yayınları nakleden vericiler, yayın saatlerine göre, sadece belirli bölgelere yöneltilir.

Almanya'nın Sesi radyosunun hiçbir yayınının dinlenmediği yer, teknik olarak da dinlenemediği yer, Almanya'dır. Sıradan bir Alman vatandaşının - eğer radyoculuk işleriyle özel olarak bir ilgisi yoksa, Deutsche Welle gibi bir radyonun varlığından haber bile yoktur.

Tercihli yayınların yapıldığı ülkelere gelince...

Deutsche Welle'nin varlığında haberi olanların sayısı, o ülkelere de fazla değildir... Bunların çoğuru luğunu, kısa dalgada istasyon bulmaya meraklı amatör radyocular teşkil ederler.

Türkiye'de «Almanya'nın sesi»...

Deutsche Welle'nin sadece Türkiye'ye tevchli türkçe yayınlarının, 30 milyonluk Türkiye'deki dinleyicilerini sayısı da birkaç yüz civarında tahmin edilmektedir. Radyo İdaresinin dinleyici sayısını artırmak için giriştiği çaba

Frankfurter Allgemeine

ZEITUNG FÜR DEUTSCHLAND

5 NİSAN 1972 TARİHLİ FRANKFURTER ALLGEMEINE GAZETESİNDEN

«ALMANYA'NIN SESİ» NİN ÇEVİRİSİ :

... Buna sebep olarak İnönü'nün takibettiği siyaset gösteriyor ki, şu ana kadar birçok karışıklıklara yol açmıştır.

İleri sürülen görüşe bakılırsa, İnönü tarafından son on üç ay boyunca alınan birbirini tutmaz bir sürü karar, yaşlı siyasetçinin artık yüklendiği görevin üstesinden gelemeyecek duruma girdiğini göstermektedir.

GAZETENİN KUPÜRÜ

Bewegung zur völligen Eliminierung des greisen İnönü die Oberhand zu gewinnen. Sie wird von dem aus Adana gebürtigen Abgeordneten Satir geführt, der dem einstigen Mitkämpfer Atatürks heute im Zusammenhang mit dessen wechselvollen und zu vielen Komplikationen führenden Entscheidungen der letzten dreizehn Monate rundweg vorwirft, den besonderen Anforderungen seiner Aufgabe nicht mehr entsprechen zu können.

AYNI CÜMLELERİN GERÇEK ÇEVİRİSİ :

Kampanya, son on üç ay içindeki birçok ihtilâfa yol açan değişik kararlarıyla ilgili olarak, Atatürk'ün bir zamanki silah arkadaşını (İnönü'yü) bugün artık görevinin özel gereklerini yerine getirememekle itiham eden, Adanalı Milletvekili Kemal Satir tarafından yürütülmektedir.

lar, önemli bir sonuç vermemiştir. Bunun için bol hediyeli yarışmalar düzenlenmiş, yayınları dinleyip cevap yazısı gönderenlerin Almanya'ya davet edilip iki hafta bedava gezdirileceği ilân edilmiş, buna rağmen Radyo İdaresine gelen cevapların sayısı haftada 15'i geçmemiştir.

Ancak bütün dünyada ve bizzat Almanya'da hayli meçhul kalmış bu radyonun adı, daha doğrusu, Basın Yayın Genel Müdürlüğünün Türkçe.leştirilmesiyle «**Almanya'nın Sesi**» diye kocamanlaştırılmış adı, Türkiye'de, son zamanlarda, dünya radyoları arasında en fazla işitilen radyo adı olmuştur. Türk radyo ve televizyonları, sık sık, bu radyonun, Başbakan Nihat Erim hakkındaki yorumlarından nakiller yapmakta; Anadolu Ajansı bunları haber bültenlerinde yayınlamakta; Basın Yayın Genel Müdürlüğü de, Devlet erkânına dağıttığı «**Hizmete Özel**» bültenlerin ilk sayfasına bu yorumları almaktadır. Ve bunları dinleyen, ya da gazetelerde görenler, «**Vay canına**» demektedirler, «**koskoca Alman Radyo Teşkilâtı, Nihat Erim'in, Avrupa'nın en kuvvetli devlet adamı olduğunu ilân ediyor...**»

Bilinmeyen...

Çünkü, isim büyüktür: «**Almanya'nın Sesi**»... Ve bilmeyenler için insanda o izlenimi bırakmaktadır ki, 57 milyonluk Federal Almanya vatandaşlarının dinlediği, bizdeki TRT gibi bu radyodur. Sade vatandaş bilmez ki, Almanya'nın içinde dinlenebilen Alman radyolarının adlarından hiçbiri «**Deutsche Welle**» - ya da Basın Yayın çevirisiyle, «**Almanya'nın Sesi**» - değildir; WDR'dir (Batı Almanya Radyosu), NDR'dir (Kuzey Almanya Radyosu), SFB'dir (Hür Berlin Radyosu), BR'dir (Bavyera Radyosu), HR'dir (Hessen Radyosu), Südwestfunk'tur (Güney Batı Radyosu), RB'dir (Bremen Radyosu)... Ve sade vatandaş bilmez ki, bu radyo istasyonlarından hiçbirinde, Nihat Erim hakkında, Deutsche Welle'nin yorumlarına uzaktan-yakından benzer bir yorum yayınlanmamıştır. Çünkü bu radyoların hiçbirinin servis müdürlüğü, Fuat Emircan gibi bir zata emanet edilmemiştir!

Kimdir Fuat Emircan?...

Fuat Emircan, eski bir gazetecidir.

Galatasaray Lisesinde -Nihat Erim'in okuduğu devrelerde -okuduktan sonra Tasvir Gazetesinde gazeteciliğe başlamış, İkinci Dünya Savaşı sırasında Almanya'da, savaştan sonra da Fransa'da bulunmuştur. DP. iktidara geldikten sonra, Türkiye'nin Bonn Basın Ataşeliğine atanmış; 27 Mayıs devriminden sonra merkeze çekilmiş; ama merkezdeki görevinden istifa edip, **Deutsche Welle**'de Almanların teklif ettiği **Türkçe Servis Müdürlüğünü** kabul etmiş ve Köln'e gitmiştir.

Fuat Emircan'ın hayatının büyük kısmı yurt dışında geçmiştir ama, kendisi, Türkiye'deki politik olaylara çok meraklıdır. Ve bütün hevesi, bu olayları, Köln şehrindeki masasından, kendi kafasına göre, etkilemektir.

Kendi kafasındaki fikirler ise, Türkiye'de kimin Başbakan olduğuna göre değişir. Meselâ İnönü Başbakanken, CHP'ye hiç sempatisi olmayan Emircan'ın 300 dinleyicili Servisi, onun lehine bir yorum faaliyeti göstermemiş, yorumlarında objektif, yani olması gerektiği gibi kalmıştır. Emircan'ın basın ataşeliği sırasında Bonn Büyükelçisi olan ve onunla iyi ilişkiler içinde bulunan Suat Hayri Ürgüplü Başbakan olunca ise, Türkçe Servisi, Ürgüplü'nün meziyetlerini tekrarlama ya büyük itina göstermiştir. Demirel'in Başbakanlığının ilk sıralarında, AP Genel Başkanını da göklere çıkaran Servis, sonradan bundan birdenbire vazgeçmiştir. Çünkü sonraları Demirel'in, Yassıada mahkûmlarına siyasi haklarının geri verilmesine fazla taraf olmadığı anlaşılmıştır. Emircan'ın ise, Yassıada mahkûmları arasında, Sıtkı Yırcalı gibi mektepdaşları, Samet Ağaoğlu gibi Kafkasyalı hemşehrileri vardır. Demirel böylece, Türkçe Servisin yayınlarında, uzun süre «**tu ka ka**» kalmıştır.

Emircan'ın Türkiye'yi ziyareti

Nihat Erim'in Başbakan'lığa getirilişi ise, Fuat Emircan'ı heyecanlandırmıştır. Türkçe Servis Müdürü, eski mektep arkadaşının hükümet başkanlığına getirilişi üzerine, yıllardır hiç yapmadığı birşeyi yapmış, kalkmış, Türkiye'ye gelmiş ve Başbakanla birkaç deha görüşüp, yeniden Köln'deki masasına dönmüştür.

Türkçe Servisin yayınlarından anlaşıldığına göre, Emircan, bu görüş-

meden sonra, kendisini artık Erim'in Almanya'daki özel temsilcisi saymakta ve onun politikasına, elindeki her türlü imkândan yararlanarak, alkış tutmaktadır.

Aslında Türkçe Servis Müdürünün Deutsche Welle ile yaptığı sözleşmeye göre, olayları tek yanlı aksettirmeye hakkı da yoktur. Sözleşmeye göre, Emircan'ın görevi, Almanya'yı ilgilendiren konularda, Alman Hükümetinin politikasına uygun davranmak, Almanya'yı ilgilendirmeyen konularda da tam anlamıyla objektif kalmaktır. Ama Deutsche Welle'nin bürokrat yönetiminde, hangi servisin hangi amaca hizmet ettiğini izleyecek doğru dürüst bir denetim sistemi de yoktur. Dinleyicileri sayılı olduğu için, bu denetimi tahrik edecek dinleyici uyarıları ile de karşılaşılmamaktadır.

Böylece Erim'in eski okul arkadaşları, kalemi eline alınca, istediği gibi yorumlar düzenlemekte ve düzenletmekte, Türkiye hakkında Alman basını özetleri yazmaktadır. Alman gazetelerinde çıkmış bir yazının bu özetler arasında anılması için, çıktığı gazetesinin yüksek tirajlı olması, ya da yazarının dünyaca tanınmış olması yeterli değildir; yazısının, Erim'in lehinde olması gereklidir. İsterse 1200 tirajlı kasaba gazetesinde çıksın ve yazarı da, hangi sefaretin kokteyline çağrılırsa o ülkenin hükümeti lehine yazmayı meslek edinen «**serbest gazeteci**» lerden olsun, Emircan, Erim'i alkışlayan yazı gördü mü, kaşırmaz; basın özetine, «**Alman Basını diyor ki**» başlığı altında aktarıverir.

Azuya uygun şekilde...

Büyük Alman gazetelerinde çıkmış objektif yazılar, bu «**Basın özetleri**» ne girmez mi? Girer! Ama çevirileri, istenildiği gibi yapılarak girer.

Bu servisin birkaç yüzden fazla dinleyicisi olmasa da, bizim Anadolu Ajansı, Anadolu Ajansından gazeteler, Basın Yayın Genel Müdürlüğü ve Basın Yayın Genel Müdürlüğünden TRT radyoları ve televizyonları, bunları sütunlarında ve bültenlerinde kocaman kocaman naklettiği için, Türk vatandaşları sağırlar ki, Almanya'da dinlenen radyolar ve okunan gazeteler hep Nihat Erim'e hayrandırlar, Nihat Erim'in dışındaki siyasi akımların hepsine de kızmaktadırlar.

“...sellice yağmur,,

Olaylar yaratan DPT

Doğulu dostlarımızla batılı mütefiklerimizle ortaklarımız olduğu Kalkınma için Bölgesel İşbirliği Teşkilâtı (RCD) toplantıları ile başı sıkışık olmasına rağmen, Devlet Plânlama Teşkilâtı, geçtiğimiz haftanın hemen hemen en önemli ekonomik olayını yarattı. Ne var ki clay, ne basının, ne de siyasî çevrelerin dikkatini üzerine. —hiç değilse yeteri kadar—, çekebildi.

Olay, Üçüncü 5 Yıllık Kalkınma Plânı temel esaslarının ve ilkelerinin açıklanmasıdır.

«22 yıl sonra...»

Üçüncü Plânla ilgili bazı temel ilkeler hakkında kısa bilgi vermeden önce, hem bu plânda, hem de bu plânla ilgili haberlerde ve Başbakan Erim'in Amerika gezisinde yaptığı bazı konuşmalarda ısrarla dile getirilen bir başka ifadeye dikkati çekmek gerekir.

Başbakan Erim'in, Amerika'da işadamları ile onların kendi klübünde yaptığı konuşmada ilk olarak kullanılan ve daha sonra bazı gazetelerin manşetlerinde görülen bu ifade, «Türkiye'nin 22 yıl sonra İtalya'nın bugünkü ekonomik ve sosyal seviyesine geleceği» şeklindeki hesaplarla ilgilidir. Bu hesaplara göre, Türkiye, —eğer İtalya, 22 yıl, bize iyilikte bulunur ve ilerlemezse— bu süre sonunda İtalya ile ay-

nı düzeye gelecektir. Gerçekten, Üçüncü Plân ilkelerini gazetelere sızdıran bir Plânlama Uzmanı da, Teşkilât içinde değerlendirilen her plânın, her programın bir süreden beri, yabancı ülkelerin kalkınma hızlarına ve seviyelerine göre ele alındığına dikkati çekerek, Üçüncü Plânın da bu açıdan değerlendirilmesi gerektiğini telkine çalışmıştır.

El, el üstünde...

DPT'nin, bu hafta «güme giden» bu girişiminin önmüzdeki haftalarda yeniden açılması ve yetkililerin Üçüncü Plânla ilgili olarak yeni soruları cevaplaması beklenir. Ayrıca, millî geliri 4 katına çıkartmak için alınacak vergilerin ve bunlarla yapılacak kamu yatırımlarının karşılıklarının ödenmesinde devletin elinin kimin cebine daha çok gireceğinin iyice belirlenmesi gerekmektedir. Demirel hükümetleri döneminde başlayan «Sen ver, ben onunla ötekini teşvik edeyim» politikasının yararsızlığının anlaşılacak terkedilmesinden sonra, Üçüncü Plânın ön hazırlıklarını yapan uzmanlar, devletin eline hedef ararken, buldukları bazı kaynakları zamanın Başbakan yardımcılarında bildirmişler, fakat bunları resmen kâğıt üzerine geçirmeye bu bakanların siyasal ömürleri yetmemişti.

Plânlı kalkınma döneminde kamu yatırımlarına ayrılan, yani devlet eliyle vatandaşın alınan ve kalkınmaya yatırılan paraların sadece yüksek gelirlilerden çıkan vergi ortalamaları ile, bütün yurttaşlardan eşitçe çıkan ve daha çok dar gelirliye dokunan vergi ortalamalarına göre oranı, yine DPT tarafından şöylece sıralanmaktadır:

Plân Dönemi	Vergi Payı	Üst Gelir Vergileri	Tüm Vergiler
Birinci 5 Y.	100	44	56
İkinci 5 Y. (İlk iki yılı)	100	39	61
İkinci 5 Y. (Son üç yıl)	100	37	63
Üçüncü 5 Y. (Birinci yıl-taslak)	100	36	64

Yukarıdaki listede iyice yuvarlaklaştırılmış ve tahminler üzerine bina edilmiş rakamlar bile, Türkiye'de kalkınma faaliyetinin artık gittikçe dar ve sabit gelirli yurttaşların omuzlarına yıkıldığını iyice ortaya koymaktadır.

Yine teşvik...

Üçüncü Plânın esasları açıklandığı sırada, Devlet Bakanı ve Hükümet sözcüsü Ali İhsan Göğüş'ün yaptığı bir açıklama ile kamuoyu, Hükümetin, yine aynı Başbakanın zamanında kaldırılan özel sektörü teşvik tedbirlerini yeniden getirme kararında olduğunu öğrendi.

Devlet Bakanının yaptığı açıklamaya göre, eskiden Bakanlar Kurulu kararıyla uygulanan **Teşvik Tedbirleri**, bundan sonra, bir kanunla uygulamaya konulacak ve şu esaslara dayanacaktır :

- ▷ Ortak Pazarla rekabet etmeye hazırlanması gereken ekonominin özel sektör dalının en kısa zamanda sorumluluk yüklenmesi şarttır.
- ▷ Özel sektör, Batı ile rekabet edecek olan sanayi dallarına daha büyük bir ağırlıkla eğilmek zorundadır.
- ▷ Teşvik tedbirinin esası, bir işletmenin kuruluş safhasını derhal atlatmasına yardım etmek ve ihracat dönemine ulaşmasını sağlamaktır.
- ▷ Türkiye yurt-içi ve yurt-dışı rekabete açılırken, tekeller ve çevresini durmadan tahrip eden olağanüstü büyük işletmeler meydana gelmemesi için özel tedbirler gerekmektedir.

Devlet Bakanının açıklamasında, teşvik tedbirlerinin esasları dahilinde sayılan bir başka hükümle de teşvik tedbirlerinin nasıl uygulanacağı belirtilmektedir. Buna göre ise, teşvik tedbirlerinden yararlanma mekanizması, eskiden olduğu gibi, talebe bağlı olmayacak, kendiliğinden işleyen bir sistem haline getirilecektir. Bakan, bu yeni sistemin «kararlı, devamlı, açık ve genel» olacağını, «idari takdîre çok az yer vereceğini» de ifade etmiştir.

Daha önceki uygulamalar sırasında DPT'nin bünyesinde bulunmayan, ama Demirel hükümetleri zamanında kararnamelerle kurulan ve kararnamelerle görevlendirilen **Teşvik ve Uygulama Dairesi'nin**, özel sektörü teşvik için yeni kanun tasarıları hazırlayan, Erim'in başında bulunduğu ilk hükümet tarafından kaldırıldığı ve uzunca bir süre teşvik tedbirinden kimsenin yararlandırılmadığı hatırlanırsa, Üçüncü Plânın ilk hazırlık çalışmaları sırasında tespit edilen ilkelerinin, 5 ay içinde neden şekil ve amaç değiştirdiği kolayca anlaşılacaktır.

İnşallah yine yağar

Haftanın ekonomik olayları arasında yer alan bir başka açıklama da, kimi ilgililerce Üçüncü Plânla yakından ilgili olarak yorumlanmıştır. Bu, döviz rezervinin 872,5 milyon doları geçmesidir. Gerçekten, son dönemi içinde bulunduğumuz İkinci Plânın en verimli yılı 1971-72 dönemi olmuştur. Bu dönem içinde hem tarım, hem de tarım esaslı sanayi namülleri üretimi beklenmedik artışlar göstermiştir. Hattâ bu artışın ve şimdi siyasi hayatta hiç izi kalmamış olan Birinci Erim hükümetinin 11 Bakanının aldığı bazı tedbirlerin sonunda döviz rezervi bile artmaya başlamış ve son 15 yılın en yüksek miktarına ulaşmıştır.

Bu artışın bazı yetkilileri yanıltığını söylemek güç olmasa gerektir. Çünkü, Üçüncü Plânın hazırlayıcıları, tarımın, önümüzdeki 15 yıllık gelişme grafiğini çizerlerken, tarımsal üretimin devamlı artacağını düşünmüşler ve genellikle son iki yıllık tarımsal üretim artışını bu hesaplarda temel kabul etmişlerdir.

Şimdilik, bu hesapların ne kadarının tutacağını kestirmek güçtür. Ama yapılacak tek şey, bu yılki tarımsal üretim artışına, buna bağlı olarak meydana gelen Merkez Bankası kasalarındaki yabancı para miktarının artışına sebep olan geçen yılın tam zamanında ve yeteri kadar düşen yağmurlarına şükretmek ve hep birlikte, önümüzdeki yıllarda da tarımsal üretimin artmasına dua etmek oldukça kolaydır. Devletin ekonomik politikasını yönetenlerin önünde bundan başkaca bir yol da yoktur.

TOPLUM

TÜRKİYE
NOTLARI

Bay Cehalet Haliç'te...

Sarışın genç kimyager hanım, âyin jestiyle, ceylan çevikliğiyle, elindeki şişeyi Haliç'in bulanık sularına daldırdı. Su, isteksiz doluyordu kaba: o kadar yoğundu ki pislikten!...

«**Altın Boynuz**» derler frenkler Haliç'e. Hani, yirmiki yaşında bir delikanlının (aman aman aman, valla billâ, sadece Fatih Sultan Mehmed'den söz ediyorum!), gemilerini bir bahar sabahı indirdiği Haliç. Boynuzluğu kalmışsa, altınlığı hiç mi hiç kalmamış! Kim bilir ne saydamdı, o devir değiştiren bahar sabahında, altıyüz yıl önce... Kim bilir, ne pırl pırlıdı, gönüllerce!..

Bugün, katran kokuyor. Bugün, bataklık. Bugün, zehir saçıyor uzaklara dek. Ufak ufak fabrikalar var etrafında, her türlü artığı içine salan...

— Ne yapıyorsun burada, hişşt?

— Tahlil için nümune alıyorum...

— **Basss!.. Patron seni gördü. Başına belâ gelmesini istemiyorsa uzaklaşsın buradan, diyor. Elindekini de at!**

Bekçi dikilmişti karşısına Ezrail örneği, kılı biletli, yanık yüzlü.

Kimyager hanım, çarñaçar uzaklaştı oradan, şişesini atmadan. Bekçi de ses etmedi artık. Patronunun emrini, şeklen yerine getirmişti ya! Bay Cehalet'ti patronu. Cavalacoz imalâtını oluk oluk paraya çevirmektir hayatta amacı. İster sular zehirlensindi, ister balıklar, ister İstanbul'un halkı... Muhayyilesi yoktu ki, düşünün. Vicdanı teşekkül etmemişti ki, muhasebesini yap-sın. Bol bol ahlâk, fazilet nutukları çekiyordu. Bol bol, genç kuşakların saçına sakalina sövüyordu.

Analizden, lâboratuvardan, genç kimyager hanımın mavi gözleri, Haliç'in suları gibi kararır çıktı:

— **Düşünün, saydamlık sadece on santim... Her tarafa saçtığı mikropsa, inanılacak gibi değil. Yirmi sene sonra daha da feci olacak!**

Allah Allah... Saydam olacaktı da Haliç, ne olacaktı? Dibi görünecekmiş de, ne olacaktı? Mikropluymuş da, ne olmuşmuş yani? Kocca İstanbul, bilimin henüz sınıflandırmadığı mikroplarla yıllar yılı haşır neşir de, ölmüyoruz işte! Ve Bay Cehalet'in cebine oluk olup para akıyor, sen ona bak! O oluk oluk para kesilecek korkusuyla, zrampa gibi bekçilerle seni oradan uzaklaştırabiliyor ya, kimyager hanım, sen ona bak! Şu yazıyı çırpıştıran benim gibi oyun bozarlara değişik damgalar vurup, enayileri inandırabiliyor ya, sen ona bak, gamlanmaksızın! Biliyor musun, İstanbul'un kıyılarının her tarafında saydamlık, Haliç'teki gibi on santimetre değil. Örneğin Florya'da, Köşkün

NİMET
ARZIK

* Yıllar yılı havaya pala sallamışız. Asıl düşmanımız «Bay Cehalet», kocca kafasıyla, pırlak gözleriyle, dev cüssesinde barındırdığı kaba ihtiraslarla kol geziyor. Hedefimiz bundan böyle o olacak, o, düşmanlarımızın en kavisi!

etrafında dörtbuçuk metre... Orada, suyu suyla yıkıyorlarmış yıllardanberi, o operasyon nasıl yapılıyorsa..

Gamlanma kimyager hanımcım, gamlanma! Herşey olur... Eğer biz, basın yaygaracıları, Haliç'in suyu gibi, gerçek mikropluklara değinsek, pırlak gözlü, kocca kafalı, bütün kaba ihtiraslarla dolu Bay Cehalet, hayatlarımıza bunca hâkim olmaz! Nah sana basın!... Nah sana aydın zümre, nah sana!..

*

Aytan Gökçer'i ilk defa, «Bernarda Alba'nın Evi» adlı. Lorca'nın, son derece bölgesel piyesinde görmüştüm. Dar zihniyetli ufak bir yerde, bunalım içinde, otoriter bir annenin elinde kıvranan, isyankâr ruhlu bir kızdı piyeste. Çoktu reji hataları. Mizansen hataları da... O bunalmış kızların elbiseleri bile iyi çekilmiş birer firikik gibiydi, çuval olacağına. Buna rağmen, Ayten Gökçer'in bir «ben varım» liği vardı, sahneyi dolduruyordu. Bir vaadedici tarafı vardı. Kusurlu değil miydi oyunu? Kusurluydu. Fakat sahne için yaratılmış bir aktrisin kusurlarıydı bunlar, henüz gereğince yönetilmemiş.

— Kim bu güzel, bu haris kız? diye sordum.

— Ayten Kaçmaz (Gökçer), dediler.

Seneler aktı. Onu değişik piyeslerde gördüm. İyiydi, kötüydü, yanlış oynadığı oluyordu; fakat o «ben varım» liği devam ediyordu. Uzun bir süre sonra, geçenlerde, Don Kişot'ta seyrettim. «Mançalı Adam» da Dulsinea'yı oynuyordu. Don Kişot'un kafasında idealleştirdiği zavallı bir fahişe rolündeydi. Epey yol almıştı. Piyeste, bütün oyuncuların üstündü, kocasından da! Fazla güzeldi. Don Kişot'un onu kafasında hiç idealleştirmeğe ihtiyacı yoktu. Biraz fazla tükürüyordu hiddetlendiğinde. Azıcık fazla ellerini beline dayayıp, bacaklarını zarif sütunlar gibi ayırık ayırık diki-veriyordu, meydan okumak istediğinde. Ama fransızların deyimiyle «sahne yaratığı»ydı, aktris doğmuştu. Kendi kendini tam kavriyabildiği gün, çok iyi aktris olacaktı. O zaman kendisine yaptıkları bazı hatalara karşı çıkacaktı.

Öyle hatalar vardı ki piyeste, iyi bir skript girl bunları yok edebilirdi. Dulsinea kızımız, büyük sefaletinde, nefis, yosun yeşili jersedan bir blüz geçirmişti güzel büstüne. Üstüne üstlük, o blüzün altında da nefis bir avrupa sutyeni şekilleniyordu. Daha altında da, fazla hareketlendiği zaman, kaba çorapların bitiminde, köpük gibi dantelden bir slipin kılıfladığı görü-lüyordu narin vücudunu.

— Nimet Arzıkçım, sen de amma zor seyircisin!

— Başka sahalarda, müsamahadan öldük bre; hiç olmazsa tiyatrodan yağıcılık kandillerimizin fitilini

kısa tatalım. Ayten Gökçer, gerçek bir istidattır. O gerçek istidadın, üstünkörüleşmesini istemiyorum.

Konuya döneceğim ilerde. Don Kişot piyesi uzun zamandan beri oynadığı için, piyesteki diğer oyuncuların ve eserin tümünden söz etmek istemedim. Bu tozda dumanda tiyatrodan söz etmek hafiflik, diyenlere derim ki, o tozda dumanda sanat da var, şiir de var, felsefe de var, doğa da var, dostluk da var, her şey var... Yalnız, politikacıların... şey yarışı yok.

— Şey yarışı da ne demek?

— Şey demek işte... Akıl yarışı... Siz ne zannettiniz ki?

*

«Mevzuatlar» diyor, düzgün saçlı, gözlüklü genç hanım, beyaz ekranda. «Edevatlar» diyor, gür sesli spiker bey, ekranda. Yazan öyle yazmış. Onlar okuyorlar sadece.

— Peki Nimet Arzıkçım, biz bu gramer hatalarını televizyonda dinlemeğe mecbur muyuz?

— Gönül rızasıyla dinlemediğinize göre, mecbur-sunuz demektir. Yalnız gramer hatalarını mı?... Haftada dört kere, o «tosi tosi» diye başlıyan bebe programını da... (Ayrıca, bebelerin ne derece zevk aldıklarını da bilemeyiz.) O, Sultan Palamuttan kalma, neşter vurulmuş filimleri de... Mecbur değilseniz, neden ses etmiyorsunuz ki? Bizim TRT'miz, hepimizin TRT'si değil mi TRT?

Bir dâvette, Emin Paksüt, bir gazeteci hanıma,

— Hareketlendi TRT, dedi, o çekici âni yargıyla.

Hareketlenmek, eğer, olur olmaz yerde, durmadan folklor dansları çıkarmaksa, hareketlendi de, be-reketlendi de... Ama, boş zamanları değerlendirmekse, öğretmekse, eğitmekse, vatandaşı devlete cezbetmekse, öyle bir atılım yok daha, sayın Paksütüm, di mi?

— Efendim, paraaa.. Parasız şurdan şuraya bir adım atılmaz...

Atılır... Muhayyileyle, istidatla ve bir miktar da parayla....

Hiçbir ressamın saati yaptı mı TRT?

Hiçbir ilginç konferansçı konuştu mu TRT'de?

Hiçbir büyük yazara beyaz ekranda yer verdi mi TRT? Yooo! Bir zamanlar, inek, sinek ve çatlak ayak-tı konuları. Şimdi... Şimdi ne?

Anadolu'yu dile getirdi mi TRT?

Yok canım, yok, elini vicdanına koy. «Tosi tosi» şekerim, «tosi tosi»!..

SSK tehlikede çare bulunmazsa...

Yurdumuzda sosyal güvenliği sağlayan başlıca iki kuruluş, Emekli Sandığı ile Sosyal Sigortalar Kurumuna, bir üçüncüsü eklenirken, mevcutlardan birinin de - Sosyal Sigortalar Kurumunun - iflâs etmek üzere olduğu anlaşıldı. Bu suretle, esnaf ve küçük sanatkârlar, şimdiye kadar yoksun kaldıkları sosyal güvenliği sağlayacak bir kuruluşa kavuşurlarken, Sosyal Sigortalar Kurumunun, altından kalkamayacağı bir yük altına girmesiyle, işçilerin gelecekteki sosyal güvenlikleri tehlikeye düşmüş bulunuyor.

SSK ÇıkmaZı

Sosyal Sigortalar Kurumunun malî bunalıma düşmesine 1969 yılında yapılan bir kanun değişikliği yol açtı. Erkek işçilerin emeklilik yaşını 60tan 55'e kadın işçilerin emeklilik yaşını da 55'ten 50'ye in-

diren ve yaş ne olursa olsun, 25 yıl çalışmış olmayı emeklilik için yeter sayan kanun değişikliği, uzun tartışmalara yol açtıktan sonra, 1969'un Ekim ayında gerçekleşti.

Kanun değişikliği eski hizmetlerle ilgili bir hüküm de getiriyordu Sosyal Sigortalar Kurumunu çıkmaza sürükleyecek olan bu maddede, «kanunun yayımından önce, Sosyal Sigortalar Kurumuna emekli veya yaşlılık aylığına esas olacak prim ödememiş olanlar, hizmetlerini belgelendirdikleri ve o zamana ait ilk aylık ücretleri üzerinden işçi ve işveren sigorta primini ödedikleri takdirde, toplam Sigortalarda geçen hizmetleriyle birleştiril» denmekteydi.

Bu masûm görünüşlü ve iyniyetli maddenin, büyük bir kazanç kaynağı olduğunun keşfedilmesiyle de oyun başladı. Sosyal Sigortalar Kurumunun, mevzuatı bilen bazı mensupları Kurumdan ayrılıp, özel bürolar açtılar. Kendilerine başvurulara, «s:zi en kısa sürede emekliye sevkederiz» diyor ve gerçekten de vaadlerini yerine getiriyorlardı.

Kârlı bir iş

Aslında, yapılan iş çok basitti. Basılı bir kâğıt doldurulacak, çalışma hayatına, örneğin 1957 yılında atılmış bir sigortalının, 1947 -

1957 yılları arasında falanca işyerinde çalıştığı ve ilk aylığının 70 lira olduğu yazılacak, o işyerinin yetkilisi, kâğıdın altına «doğrudur» ibaresini koyup imzalayacak ve 15 yıllık sigortalı, Sosyal Sigortalar Kurumuna on yıllık prim borçlanarak, hemen emekliye sevkedilebilecekti.

«Emeklilik büroları»nı kuranlar, «bizde çalışmıştır» belgesini verecek bazı işyerleri de bulmuşlardı.

Kuruma borçlanılan prim miktarı ise, gülünç denecek kadar düşüktü. İlk aylığını 70 lira gösteren sigortalı, her ay için yüzde 9, yâni 630 kuruş, on yıl için ise 756 lira borçlanmış oluyordu. Emeklilik maaşı, son alınan brüt aylığın yüzde 70'i olduğundan, bu, çok kârlı bir işti. Örneğin, sigortalının son aylığı brüt 3.000 lira ise, emekli olması hâlinde eline 2100. lira geçecekti ki, çalıştığı takdirde bile, kesilen vergiler yüzünden bu miktardan daha az kazanmaktaydı.

Bu büyük kazanç kaynağı, herkese o kadar câzip görünmeye başladı ki, işçi olmayanlar bile, işçi emeklisi olmak için harekete geçip, bürolara başvurular. Tuhaftır, bu bürolar bunları da boş çevirmedi; ne yaptılar ettiler, olmayacağı gerçekleştirip, örneğin 30 yaşındaki bir öğretmeni işçi emeklisi yapıp çıktılar.

Sosyal Sigortalar Kurumunun elinde, kendisine verilen eski hizmet belgelerinin doğruluğunu soruşturma yetkisi yoktu. Ne getirilirse, kabul etmek zorundaydı. Bu yüzden de, beş yaşındayken manav olan bir tanıdığının yanında çalışmaya başlamış olduğunu öne süren sigortalının, 30 yaşına gelmişse, 25 yıllık çalışma süresini doldurduğu kabul edilip, emeklilik işlemi yapılyordu.

Görünüşe göre, her yıl hızla artacak olan emeklilik işlemleri, bir yandan, Sosyal Sigortalar Kurumunu gelirlerinin birkaç katı emekli maaşı ödemeye sürüklerken, Türkiye'yi de genç emekliler ülkesi hâline getirecek.

Gizli Rapor

Bu tehlikeyi nihayet gören Sosyal Sigortalar Kurumu yetkililerinin

SOSYAL SIGORTALAR KURUMU : Tehlike kapıyı çaldı...

getirdiği bir yabancı uzman da, hazırlayıp, «çok gizli» kaydıyla verdiği raporunda, «malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarının malî bakımdan analizi, 1969 yılındanberi masraflarda görülen çok hızlı yükselme ritminin önümüzdeki yıllarda da devam etmekle kalmayacağı, hattâ daha çok hızlanacağını göstermektedir» diyor ve bugünkü kanunda öngörülen gelirlerin, giderleri karşılamaya yetmeyeceğini belirtiyor. Yabancı uzmanın önerisi, kanunun değiştirilmemesi hâlinde, bugünkü prim oranlarının önemli ölçüde yükseltilmesi yolunda.

Antoin Zerenka adındaki yabancı uzman, «gizli raporunda şöyle diyor :

«Masrafların ölçüsüz olarak artmasını hafifletmek için, mevcut sistemin süratle ve zamanında düzeltilmesi zorunludur. Yapılacak düzeltmelerin geciktirilmesi, durumu daha kötüleştirecek ve sonunda daha ağır ve daha zor karışmaları gerektirecektir.»

Zerenka'nın, Sosyal Sigortalar Kurumunu iflâstan kurtarmak için önerdiği tedbirler arasında özellikle dikkati çekenler şunlar oldu :

- ▷ Eski hizmet belgelerinin verilmesi için yakın bir limit tarihi hesaplanması (tercihan 31 Mart, 30 Haziran),
- ▷ Emekli aylığına hak kazanmak için erkeklerde yaş haddinin yeniden 60'a, kadınlarda ise 55'e çıkarılması,
- ▷ Malûllük aylığına hak kazanabilmek için en az beş yıllık sigortalı olma şartının konulması, 25 yıllık hizmet süresinin emeklilik için yeter sayılması.

Zerenka'nın bu önerileri ise, işçilerin müktesep haklarını geriye götüreceği nitelikte görüldüğü için pek hoş karşılanmadı; Türk — İş Başkanı Seyfi Demirsoy bir demec vererek, «geriye dönüşü kabul etmiyeceğiz» dedi. Çalışma Bakanı Ali Rıza Uzuner, Kurumu kurtarmak için başka formüller arandığını, müktesep haklardan geriye dönmenin söz konusu olmadığını açıkladı.

Geriye dönüş söz konusu olmadığına göre, Sosyal Sigortalar Ku-

BAĞ-KUR GENEL KURULU : Kredi mi, sosyal güvenlik mi?

rumu nasıl bir formülle kurtarılabaktı?

Şimdi bu soruya cevap aranıyor ve kanun değişikliği için gizli tutulmaya çalışılan hazırlıklar yapıyor.

Yeni Bir Kurum

Sosyal Sigortalar Kurumunun temelleri çatırdarken, yeni bir sosyal güvenlik kurumunun temeli atıldı : Bağ-Kur.

Bağ-Kur'un kuruluş hazırlıkları, uzun bir süre önce bankaların, kredi isteklerini karşılamakta güçlük çektikleri bir döneme rastlar. «Her şoföre bir otomobil» vaadinin câzibesine kapılan esnaf ve küçük sanatkârların artan kredi talepleri karşılanamayınca, yeni bir kaynak arandı ve bulundu. Nasıl ki, Sosyal Sigortalar Kurumunun gelirinin belli bir kısmı, düşük faizle Devlet Yatırım Bankasına yatırılmaktaydı; yeni bir kuruluşa gidilir, onun gelirleri de esnaf ve sanatkârlara kredi sağlanmasında kullanılırdı.

Bu görüşün ışığı altında doğan Bağ-Kur, kanununun 16'nci maddesinde belirtildiği üzere, her sigorta kolu için ayrılacak karşılıkların yüzde 25'ini, «esnaf ve sanatkârlara işletme ve tesis kredisi» olarak tahsis edilmek üzere, Halk Bankasına yatıracak.

Bağ-Kur'un Yardımları

Bağ-Kur kısa adıyla anılan «Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu», «Sosyal Sigortalar Kanunu kapsamı dışında kalan ve herhangi bir işverene hizmet akdi ile bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına çalışan esnaf ve sanatkâr-

lar ile diğer bağımsız çalışanlar hakkında malûllük, yaşlılık ve ölüm hallerinde sosyal sigorta yardımları» sağlayacak.

Kanun uyarınca, esnaf ve sanatkârların Bağ-Kur'a kayıt olup, prim ödemeleri zorunlu. Ödenecek primler, 12 gelir basamağından sigortalının seçeceği aylık gelir diliminin yüzde 13'ü. Bu 12 gelir basamağında aylıklar şu şekilde sıralanmış bulunuyor : 400, 540, 700, 900, 1.200, 1.600, 2.000, 2.400, 2.800, 3.250, 3.750 ve 4.500 lira.

Bağ-Kur'un Genel Müdürlüğüne, Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdür Müşaviri Orhan Arıkan atandı. Yönetim Kurulunun dört üyesi ise, Genel Kurulda seçilen Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonundan Fehmi Genç, Memduh Üreyen, Emin Kaya ile Ticaret Odaları ve Borsaları Birliğinden Mustafa Altuğ'du.

Yönetim Kurulunun öbür üyelerine ise, Dr. Fikret Pamir, Orhan Utkan, Fikret Hacıoğlu getirildi.

Genel Müdürü ve Yönetim Kurulu tespit edilmiş olan Bağ-Kur'un şimdi en büyük ihtiyacı, çalışmaların yapılabileceği bir bina ile Genel Müdürlük personeli.

Bu arada ortaya atılan, Sosyal Sigortalar Kurumu ile Bağ-Kur'un birleştirilmesi görüşü ise, özellikle Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonu tarafından şiddetle reddedildi. Ancak, Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur'un «Sosyal Güvenlik ve İstihdam Bakanlığı» adı ile kurulacak yeni bir bakanlıkta toplanması eğilimi yaygınlaşıyor.

Vietnam

Saygon kapılarında

31 mart sabahı Vietkong'un, son dört yıl içindeki en büyük, en kararlı saldırısıyla başlayan savaş, bütün şiddetiyle devam ediyor.

Haberler birbirini kovalıyor. Gelişmeleri izleyelim :

►1 nisan

Dört Güney Vietnam üssü boşaltıldı. ABD B-52 ağır bombardıman uçaklarına, Saygon birliklerini destekleme emri verildi.

►2 nisan

Kuzey Vietnam tankları, Güney Vietnam'ın en kuzey ucunda bulunan Donhho şehrine 300 metre kala Güney Vietnam tanklarıyla karşılaştılar. Çarpışma bir saat sürdü.

►3 nisan

Amerikan 7'nci filosuna bağlı muhripler, Tonkin körfezinden Kuzey Vietnam birliklerine ateş yağdırırken, Kuzey Vietnam piyadesi, Dong Ha şehrine 2 mil uzaklığa kadar sokuldu. Saygon birlikleri geri

çekiliyor. Güney Vietnam üsleri sarıldı.

►4 nisan

Kuzey Vietnam'ın ilkbahar saldırısı kuzey, yüksek yaylalar ve Kamboç sınırı olmak üzere üç cephede gelişirken, Güney Vietnam ve ABD karşı hücumla geçtiler.

►5 nisan

Hanoi birlikleri Quang - Tri kentine doğru ilerliyor. Kuzey Vietnam tankları, Saygon'un önemli bir ateş üssüne 16 km. yaklaştılar. Güney Vietnam Başkanı Van Tiyö, kırmızı telefon aracılığıyla, Nixon'la devamlı temasta.

►6 nisan

Amerika, Kuzey Vietnam'ı havadan ve denizden şiddetle bombalıyor. Güney Vietnam Devlet Başkanı Tiyö, «Güney Vietnam'ın geleceği, bu çarpışmaların sonucuna bağlıdır» dedi.

►7 nisan

ABD, Güney Vietnam'a F-105 bombardıman uçaklarından takviye gönderdi. Saygon, Kuzey Vietnam'ın baskısı altında.

►8 nisan

Amerikalı gazeteci Jack Anderson, «Komünistlerin saldırısı Amerikan askerlerinin Vietnam'dan düzenli bir şekilde çekilmelerini engellediği takdirde, Başkan Nixon'un nükleer silâhları kullanmaya hazır olduğunu» bildirdi. Kuzey Vietnam birlikleri, Saygon'dan Kuzey Vietnam başkenti Pnom Penh'e giden yolu ve stratejik Loc Ninh şehrini ele geçirerek Saygon yolunu tuttular. Saygon'a 24 km. uzaklıktaki bir şehri bombardıman ediyorlar. Birleşik Amerika, Japonya'daki ağır bombardıman uçaklarını Vietnam cephesine getirdi.

►9 nisan

Kuzey Vietnam ve Vietkong kuvvetleri ilerlemeye devam ediyorlar. Loc Ninh yakınlarındaki bir Amerikan radyo röle istasyonu Kuzey Vietnamlıların eline geçti. Quan Tri eyaletinde de tank savaşı devam ediyor. Birleşik Amerika'nın Japonya'da üslenmiş ağır bombardıman uçaklarıyla birlikte bir deniz piyade birliği de Da Nang üssüne indi. Kuzey Vietnam'ı bombalama harekâtına Amerikan 7'nci Filosun-

dan halen 4 uçak gemisiyle 9 kruvazör ve destroyer katılmış bulunuyor.

►10 nisan

Kuzey Vietnam ve Vietkong kuvvetleri, Saygon'a doğru ilerliyorlar. Amerika, ağır bombardıman uçakları kullanıyor. Hafif ve ağır bombardıman uçaklarının sayısının 700 olduğu bildirildi. Bir çok Amerikan ağır bombardıman uçağının düşürüldüğü açıklandı. Kuzey Vietnam Kuvvetleri saatta bir kilometre hızla ilerliyorlar. Saygon'un 40 km. yakınlarında Hanoi birliklerinin görüldüğü belirtildi. Saygon'da gece sokağa çıkma yasağı konuldu.

VIETNAMDA SAVAŞ

Kanlı, acımasız...

Mısır

Savaşa devam

Mısır Arap Cumhuriyeti başkanı Aziz Sıtkı, İsrail'le yeni bir savaşın uzak olmadığını ileri sürdü. Haftanın başındaki pazar günü, Kahire yakınlarındaki Zagazig kasabasında yaptığı konuşmada Başbakan, savaş kararının, geçen ekim ayında Başkan Enver Sadat tarafından alındığını bildirdi ve «Amacımız, işgal altındaki Arap topraklarının kurtarılmasıdır. Savaşın günü, liderimiz Enver Sadat tarafından tespit edilecektir. Bu gün ise uzak değildir» dedi. Aziz Sıtkı, konuşmasında, Ürdün Kralı Hüseyin'in Birleşik Arap Krallığı kurulması plânını da sert bir dille eleştirdi ve plânın amacının, Mısır'ı öteki Arap ülkelerinden tecrit etmek olduğunu ileri sürdü.

Öte yandan, Kahire'deki Filistin çevreleri, Kahire ile Ürdün arasındaki kopukluktan memnuniyet

VIETNAMLI BİR ASKER

Çocuk yaşta...

duyduklarını gizlemiyorlar. Filistin Kurtuluş Örgütü Başkanı Yasser Arafat, direnme hareketlerinin, Ürdün içinde Haşimî Krallığına karşı iç mücadeleye yeniden girişeceğini açıkladı.

Şeyhlikler

Sultan kararlı

Arap Şeyhliklerinde kaynaşma devam ediyor. Umman Şeyhi Sultan Kâbus, Dofar eyaletindeki âsilere karşı harekete geçmesi için küçük donanmasına emir verdi. Şeyh, Sovyetler Birliği ve Çin Halk Cumhuriyeti'nden yardım gördüklerini ileri sürdüğü gerillaları ezmek kararında.

6 nisan günü, Sultanlık amiralik gemisi Al Said'den yayınlanan bir bildiriye, Güney Yemen sınırından 40 mil uzaklıktaki dağların yamaçlarına sığınan âsilerin bombalandığı açıklandı.

Umman, hâlen marksist bir hükümetin yönetimindeki Güney Yemen'i âsilerin barınağı olarak suçlamaktadır.

Irak

Kosigin Irak'ta

İlk defa bir Sovyet Başbakanı, Irak'ı ziyaret etti. 6 nisan perşembe günü başlayan gezi, Irakla Sovyetler Birliği arasındaki ilişkilerin düzelmesinin bir belirtisi sayılmaktadır. Başbakan Kosigin'in yanında, yüksek kademedeki yöneticiler ve Petrol Endüstrisi Bakanı Valentin Şaşin bulunmaktadır.

Moskova Basını, bir yıl önce, Irak'taki anti-komünist gerici kıskırtmalarından söz ederken, bugünlerde, emperyalist petrol yılanına karşı mücadeleye Irak'ın büyük katkılarında bulunduğunu söylemektedir.

Gezinin sonunda, 9 nisan günü Bağdat'ta, Irak'la Sovyetler Birliği arasında, 15 yıl süreli bir dostluk ve işbirliği anlaşması imzalandı. Anlaşmayı Sovyetler adına Başbakan Kosigin, Irak adına İhtilâl Komuta Konseyi Başkanı Ahmet Hasan El Bekr imzaladılar.

kısaca

■ KOLOMBİYA

Uzun süredir huzursuzluk içinde bulunan Kolombiya'da, 7 nisan günü şiddetli olaylar patlak verdi. Ücretlerinin yetersizliğinden yakınan ve eğitim sisteminde reform isteyen öğretmenlerin boykotuna öğrenciler de katılınca, çıkan olaylara polis el koydu. Binlerce öğrenci, öğretmen ve polis arasında, başkent Bogota sokaklarında çıkan büyük çatışmada en az 20 kişi yaralandı, 350 kişi gözaltına alındı.

■ İRLANDA

Kuzey İrlanda'da ka- rışıklıklar devam ediyor. Kanundışı İrlanda Cumhuriyet Ordusu'nun geçici militan kadınının liderleri, İrlanda Cumhuriyetinde gizli bir yerde toplandı ve Kuzey İrlanda'da ateşkesi kabul etmiyerek, İngiliz yönetimine karşı sonuna kadar mücadeleye andıçtılar.

■ MEKSİKA

1968 Olimpiyatları sırasında, yakın tarihin en kanlı öğrenci gösterilerine sahne olan Meksika'da yine kanlı olaylar geçmektedir. Kuzeydeki Sinaloa şehrinde üniversite rektörünün istifasını isteyen öğrencilerle polisin çatışmasında, nereden atıldığı belli olmayan bir kurşun, genç bir öğrenciyi öldürdü. Sokaklarda arabaları ateşe veren ve vitrin camlarını taşıyan kalabalığı polis, göz yaşartıcı gaz bombalarıyla dağıttı.

■ ŞİLİ

Sosyalist Allende Hükümetinin radikal sol kanadı çöktü. Radikal Solcu Parti (PIR), Şili'de sanayinin sosyalleştirilmesi konusunda öteki altı solcu partiyle anlaşmazlığa düşmüştü. Bu nedenle, kabinedeki Adalet ve Madenler Bakanlarını çekti.

■ PORTO RİKO

Küçük bir Orta Amerika ülkesi olan Porto Riko'nun başkenti San Juan'da bir bankacı kaçırıldı. Ülkenin büyük bankalarından Banco Popular de Puerto Rico'nun genel müdür yardımcısı, 47 yaşındaki Billy Carriron'u kaçıran tedhişçiler, bankacıyı ancak 290 bin dolar fidye karşılığında bırakabileceklerini bildirdiler. Antil adalarında bulunan Porto Riko, Birleşik Amerika'nın denizasıırı toprakları arasında yer alıyor.

■ BOLİVYA

Bolivya İçişleri Bakanı Albay Mario A. det Zamora, Che Guavera'nın altı yıl önce kurduğu Halk Kurtuluş Ordusu (ELN)'nin kökünün kazındığını açıkladı. Bolivya güvencilik kuvvetleri, bir çarpışmada, Guavera'nın sağ kolu olduğu belirtilen Loyola Guzman adlı gerillayı öldürdüler.

Bangades

Dert bir değil ki.

Birleşik Amerika, 4 nisan'da, Bangladeş'i tanıdı. Başbakan Şeyh Mücibürrahman, daha önce, Birleşik Amerika'ya, on günlük süre içinde ülkesini resmen tanımazsa, Dakka'daki konsolosluklarının kapatılacağını açıklamıştı. Süre dolmadan tanıma kararını açıklayan Birleşik Amerika, bildirildiğine göre, bu ülkeye, şimdiye kadar, Birleşmiş Milletler aracılığıyla 31,5 milyon dolar yardımda bulunmuştur.

Başbakan Şeyh Mücibürrahman, aşırı solcu gruplardan şikâyet-

çi, Kulna şehrinde, solcuları, özellikle Hindistan ile Bangladeş arasında nifak tohumları ekmeğe çalışmakla suçladı. Doğu Bengalli yaşlı lider Mavlâna Beşani ise, polisin solculara ateş etme yetkisi kaldırılmadığı takdirde, rejime karşı ayaklanma emri vereceğini bildirdi. Bangladeş'in durumu çok kritik. İktisadi yardımlar yeterli değil, gerekli eleman yok. Dostlarının yardımıyla ayakta durmağa çalışıyor. Bangladeş Kurucu Meclisi 10 nisan'da çalışmalarına başladı. 449 üyesinden bir kısmı son savaşta öldüğü için, anayasa çalışmalarına katılmıyor.

Türk sineması

Muhsin Ertuğrul'un öncülüğü

Dr. Alim Şerif Onaran, Türk Sinema tarihinde önemli bir yeri ve ağırlığı bulunan Muhsin Ertuğrul'un sinema dönemini incelemiştir. TOPLUM'un, bu konuda, Dr. Onaran'la yaptığı konuşmayı sunuyoruz.

TOPLUM — Muhsin Ertuğrul sineması ile ilgilenmenizin nedenini kısaca açıklar mısınız?

ONARAN — Muhsin Ertuğrul, tiyatrocudur. Ama, tiyatroya yatkın bir senama alanında da isim yapmıştır. 1922'den 1939'a dek kendi adıyla anılan bir sinema dönemi yaratmıştır. Muhsin Ertuğrul sinemasını çocukluk ve gençlik yıllarında izlemek olanağını da bulmuşum. Birazcık tanıdığım ve bildiğim bir sinemaydı. Bunun dışında Ertuğrul, Türk Sinemasındaki dört önemli isimden ilkidir. Bunlar Muhsin Ertuğrul, Ömer Lütfü Akad, Metin Erksan ve Yılmaz Güney'dir.

TOPLUM — Muhsin Ertuğrul'un yaşamöyküsünden, tiyatro ve sinemadaki yerinden sözeder misiniz?

ONARAN — Muhsin Ertuğrul gerek özel, gerek sanat yaşantısında örnek bir kişidir. Gençliğinde belli bir yere bağlı kalmamış, kendini yetiştirmiş, birçok ülkede sanat alanında çalışmış, öğrendiklerini Türkiye'ye getirmiştir. Ertuğrul'un tiyatro yönü daha ağır basar; Batı anlamındaki tiyatroyu bizde o yerleşmiştir. Başboş olan «Dârülbey» yi o düzene sokmuştur.

Sinema alanında ise; Fransa, Almanya, İsveç ve Rusya gibi ülkelerde çalışmış, filmler yapmıştır. Almanya dönüşü, «Kemal Film» le birlikte çalışmaya başlayarak, «Nur Baba», «Ateşten Gömlek» gibi, sessiz filmin en iyi örneklerini vermiş-

tir. Rusya dönüşü, sesli film yapımına başlıyor ve yaptığı filmler çok ilgi görüyor. Ertuğrul, sinemada hem yorulmamayı, hem de kolay para kazanmayı amaçlıyor. «Şehir Tiyatrosu»nda oynanan vodvil ve operetleri filme alıyor.

İşte, eleştirilen en önemli yönü, «kolay film» yapmaktan yola çıkarak meydana getirdiği, «tiyatroya bağlı sinema»sıdır.

TOPLUM — Sinemasıyla, yaptığı filmlerle neyi amaçlıyordu Ertuğrul? Bu yöndeki çalışmalarını neler oldu?

ONARAN — Yerli konuları yerli oyuncularla işleyip milli bir sinema yaratmak istemiştir. Ayrıca, sesli sinemada kendi dilimizle film çevirmeyi düşünmüş, ilk sesli Türk filmi de o yapmıştır. Sessiz film dönemindeki yapımları daha titizdir. Sesli film döneminde birçok kez uyarıldığı halde, tutarsız ve başarısız konuları işlemeye devam etmiştir. Son olarak yaptığı «Tüttüncü Kız» adlı renkli filmiyle sinema yaşantısını başarısız bir şekilde noktaladığıdır.

TOPLUM — Muhsin Ertuğrul'un «sinema dili» konusunda ne düşünüyorsunuz?

ONARAN — «Aysel, bataklik damın kızı», «Ateşten Gömlek», «Bir millet uyanıyor» adlı filmler, Muhsin Ertuğrul'un en iyi filmleridir. Fakat bu filmleri meydana getirirken gösterdiği özenci, öteki filmlerinde göstermemiştir. Bir ti-

yatro adamı olarak, tiyatronun sürekli etkisi altında kalmıştır. Sinema dilini iyi bilmiyor değil, belki de iyi incelememiştir. Tüm bunların yanı sıra, o günün teknik koşullarını da gözönünde tutmamız gerekir.

TOPLUM — Muhsin Ertuğrul döneminin, Türk sinemasında olumlu, ya da olumsuz etkileri oldu mu sizce?

ONARAN — Kendisinden sonra gelen birçok yönetmene etkisi olmuştur. Tiyatrosu sinema 1960'lara dek sürmüştür. Seyirciyi de bu tür filmleriyle şartlandırmıştır. Ayrıca sermayeyi de ürkütmüş, uzun yıllar hiçbir kimse sinema alanına para yatırmak istememiştir. Kuşkusuz bunlar, Türk sineması için olumsuz bir etki yaratmıştır.

TOPLUM — Uzun yıllar gerek tiyatroya, gerekse sinemaya emek vermiş olan Muhsin Ertuğrul'un sanatçı kişiliği, değeri hakkında söylemek istedikleriniz?

ONARAN — Sinemaya, kimse'nin yönelmediği bir sırada atılmış, kendi anlayışına göre sinemada öncülük yapmıştır. İlk önemli sinema adamıdır Ertuğrul. Kendisinden sonra gelen yönetmenler, onun sinemasını bir basamak olarak kullanmışlardır. Sinemada ciddi çalışmayı ve ciddi seyirciyi yaratan odur. Muhsin Ertuğrul'u, kuşkusuz, yapamadıklarıyla değil, yaptıklarıyla yargılamak gerekir.

Alim Şerif Onaran

1921'de Kula'da doğdu. Siyasal Bilgiler Fakültesini 1946'da bitirdi, çeşitli yerlerde kaymakam ve polis müdürü olarak çalıştı. İçişleri Bakanlığı Tedkik Kurulu Müşaviriyken sinema ile yakından ilgilendi. «Sinematografik Hürriyet» adlı teziyle doktorası-

nı verdi. Birçok yarışma ve festivalin jürilerinde görev aldı. 1968'de Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesine çağrılarak sinema ve sinema tarihi dersleri vermesi istendi. «Muhsin Ertuğrul'un jine-ması» adlı doçentlik tezini hazırlarken, TV da da bu konuda

programlara katıldı.

Tezinde, «Sinema tiyatro ilişkileri, M. Ertuğrul'un sanat hayatı, M. Ertuğrul sineması, Tiyatro etkisi altında film yaparı diğer yönetmenler» gibi konular işlenmiştir.

TV ve bir kitap

Televizyona açılan pencere

SUNULLAH ARISOY

“Kanadalı Haberleşme Uzmanı Prof. Marshall McLuhan, Shakespeare'in «Romeo Juliet» adlı oyununda aşağıdaki sözleri televizyon için söyleyip, söylemediğini soruyor :

«Dur hele! Şu karşıdaki pencereden süzülen ışık da ne?»

«Konuşuyor, ama demiyor bir şey.»

Televizyonun penceresi, yani ekran, yayın sırasında sürekli olarak aydınlıktır. Fakat televizyonun ekranından gelen bu aydınlık her zaman kafaların içini aydınlatmaz. Bir başka anlatımla, televizyonun penceresinden daima süzülen bir ışık vardır ve televizyon daima konuşur. Fakat bazan o denli boş programlar yayınlanır ki televizyon sürekli olarak konuştuğu halde seyirciye bir şeyler söylemez.

Bizim amacımız Türk Televizyonu'nu boş programlardan kurtarmak ve onu seyirciye bir şeyler söyleyebilecek duruma getirmektir. Bizim amacımız Türk Televizyonu'nu kafaların içini aydınlatacak bir düzeye getirmek olmalıdır. ”

İlk Türk televizyonu'nun kuruluşunda kimselerin emeği geçmiş, kimlerin alın teri dökmüştür diye günün birinde bir araştırma yapılırsa, böyle bir gereksinme duyulursa, ortaya çıkacak adlardan biri, sanıyorum ki, en önemlisi **Mahmut Tali Öngören** olacaktır. Öngören, «Televizyona Açılan Pen-

cere» adlı kitabına yukarıda aldığım sözlerle giriyor. TRT'nin ilk TV Program Dairesi Başkanı olan Öngören, radyoculuğu, televizyonculuğu meslek edinmiş, bunun öğrenimini yapmış birkaç kişiden biridir. İlk Türk televizyonunun türlü güçlükler, olanaksızlıklar, acemilikler içinde kurulmasında, geliştirilmesine çalışılmasında gerçekten büyük emeği geçmiştir. Çalışmalarının değerlendirilmesi, ileriki yıllarda daha ölçülü, haktanır biçimde yapılacaktır herhalde.

«Televizyona Açılan Pencere», bir yandan bu çok önemli, çok etkin yayın aracının teknik yanlarını belirlerken, bir yandan da bizdeki televizyonculuğun emekleme dönemindeki durumunu ortaya koyuyor. Öngören'in kitabı, öğretici nitelikte bir ders kitabı aslında. Ama yalnız öğrencilerin değil, bütün aydınların okuyup bilmesi gereken bilgileri, gerçekleri ortaya seren bir kitap. Yalın, anlaşılır, rahat bir dille televizyonun türlü yanları işlenmiş.

Öngören, «Televizyona Açılan Pencere» yi dokuz ayrı açıdan ortaya koyuyor. Bölüm adları, kitabın kapsamını iyice belirlemeye yetebilir : ① Haberleşme Devrimi, ② Ses, Yayın ve Yayının Sosyal Yön-

Ankara
Gazeteciler
Cemiyeti
Yayıncı.
Kapak :
Artanç
Köksal.
Başnur
Matbaası,
1972,
büyük boy,
110 sayfa,
10 lira.

leri, ③ Televizyon Nedir? ④ Televizyonun Özellikleri, ⑤ Basılı Yayınlar ve Tv, ⑥ Fotoğraf ve Tv, ⑦ Tiyatro ve Tv, ⑧ Sinema ve Tv, ⑨ Radyo ve Tv.

KISACA

● **İNSANIN ATALARI** (Yontma taş devriyle insanın kökeni ve evrimi konusunda bilinenlerin bir özeti) : L.S.B. Leakey. Çeviren : Güven Arsebük. Türk Tarih Kurumu Yayınlarından. X. Seri-Sa. 5. Büyük boy. Kuşeye basılmış levhalar. 25 lira.

● **DEVLETÇİLİK İLKESİ VE TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN BİRİNCİ SANAYİ PLÂNI 1933** : Plân üzerinde Atatürk'ün el yazısıyla çalışmalarını da belirleyen, böylece önemi ve özelliği daha da yoğunlaşan bir çalışma ürünü. Hazırlayan : Prof. Dr. Afetinan. Türk Tarih Kurumu Yayınlarından. XVI. Seri-Sa. 14. Büyük boy, 1972, 65 lira.

● **ATATÜRK VE TOPRAK** : Halk-evleri Atatürk Enstitüsü Yardımcı Yayınları. El Kitabı Nu.: 1. Halkevleri Atatürk Enstitüsü Genel Yazmanı Anıl Çeçen'in «Sunuş» undan sonra Mehmet Salihöğlu'nün «Toprak Sorunumuzun Geçmişine Toplu Bir Bakış», «Toprak Reformu Niçin ve Nasıl?», Kadri Kaplan'ın «Atatürkçü Görüşle Toprak Sorunu», Ceyhan Atuf Kansu'nun «Atatürk ve Toprak» incelemeleri. 112 sayfa, 1972, 10 lira.

● **TÜRKİYE'DE ŞEHİRLEŞME, KONUT VE GECEKONDU** : Gerçek Yayınevi'nin «100 Soruda» dizisinin 30. kitabı. Yazan : Prof. Dr. Ruşen Keleş. Önemli bir yurt sorununu özenle inceleyen, anlatımı rahat, önemli bir eser. 223 sayfa, 12,5 lira.

konserler

Şehir orkestrası

İstanbul Şehir Orkestrasının nisanın ilk pazar sabahı Şan Sinemasında verdiği konserin programı her zamanki gibi bir hilkat garibesiydi. İki uvertür, iki konçerto ve tek bir besteci: Beethoven. Üstelik Beethoven'ın de ne doğum yıldönümü, ne ölüm! Şehir Orkestrası, bir büyük orkestra olmaktan çıkmalı beri bu metodu uyguluyor: hiçbir ciddi senfonik eseri almıyor programına, her ay bir solisti «bedava» çalması için kandırıp iki konçertoyla gününü gün ediyor. Bu konçertoların altına ve üstüne krema gibi iki uvertür kondurdunuz mu, işte size bir program. Altı tane birinci kemanla, her konsere fedakârca katılan emeklilerle, her konserde pervasızca rapor alan burnu büyüklerle yıllık programı yürütebilmek için herhalde Toscanini bile daha iyi bir çare bulamazdı.

Solist olarak **Gülây Uğurata**'nın katıldığı son konserte sıra ile Fidelio uvertürü, birinci piyano konçertosu, Prometheus'un Yaratıkları uvertürü ve dördüncü piyano konçertosu seslendirildi. Gülây Uğurata'nın olağanüstü bir ustalıklı, büyük bir rahatlık ve müzikaliteyle yorumladığı konçertolar, hiç şüphesiz, konserin zirvesini teşkil ediyordu. Özellikle dördüncü konçerto, istanbulluların belki de o güne kadar kimseden dinlemedikleri bir düzeydeydi; Gülây Uğurata'nın inceliklerle dolu, kültürlü, duygulu ve teknik yönden kusursuz icrası bütün salonun soluğunu kesti, heyecanlı alkışlarıyla karşılandı. Şehir Orkestrasının **Ferdi Statzer**'in yönetimindeki «bakiye-i izam», soliste (üfleme çalgılarının çıkardığı pis ve kaba seslerin dışında) gerçekten başarıyla eşlik etti.

Sirkte heyecan

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının geçen haftaki konseri yine olağanüstü bir ilgi gördü. Ankaralı müzikseverler, ünlü Fransız flütçüsü **Jean-Pierre Rampal**'i din-

lemek için bütün biletleri kapışmış ve salonu hem cuma gecesi, hem cumartesi günü tıklım tıklım doldurmuşlardı. Uruguay asıllı, Amerika Birleşik Devletleri pasaportlu orkestra şefi **José Serebrier**'nin yönetimindeki konserin programında Beethoven'ın Egmont uvertürü, Haçaturyan'ın (flütle çalınan) keman konçertosu, Mozart'ın flüt konçertosu ve Prokofyef'in 2. Romeo-Jüliet bale suitinin dört parçası yer almıştı. Rampal, her iki gün de, elindeki altın çalgıdan inanılmayacak güzellikte sesler çıkararak, akılları durduran virtüözitesi ve eşsiz yorumlarıyla dünyanın en büyük flütçülerinden biri olduğunu tekrar ispat etti. Ama acaba, Haçaturyan'ın keman konçertosunu flütle çalmak doğru ve akıllıca birşey miydi? Vakıya bu istek bestecinin kendisinden gelmişti ama, flütün küçük sesini ağır ve kalın orkestranın altında ezilmekten kurtarmak ne Rampal'in ustalığıyla, ne de Serebrier'nin çabasıyla mümkün olabiliyordu. Bu yüzden Haçaturyan, bir müzik söleni değil de, soluk kesici bir sirk numarası haline geldi. Ayrıca, cuma gecesi, sözügeçen konçertonun ikinci bölümünde olan kaza, on metre yükseklikteki trapezden düşen bir canbaz ne kadar heyecanlandırırsa okadar heyecanlandırdı dinleyicileri ve salonda bir münasebetsizlik ışık çalmasına bile sebep oldu. Andante'nin başında Rampal, solusuna iki ölçü erken girmiş ve şef, rayından çıkan solisti kurtarmak için hiçbir şey yapamamıştı. Gittikçe artan keşmekeş, bölümün ortalarından indirip, «ama, bu böyle devam edemez ki!» demesine kadar sürdü ve kısa bir ölüm sessizliğinden, bu sessizliği yırtan keskin bir ışıktan sonra başa döndü. Böylelikle, Haçaturyan'ın kullandığı «cesur armoniler»e hayranlık duymaya başlamış olan bazı dinleyiciler gerçekle yüz yüze geldiler ve bir hayli bozuldu- lar.

Cuma gecesi programı sallantılı, şefin orkestrayı değil de orkestranın şefi sürüklediği bir Egmont ile, problemsiz olduğu için oldukça iyi çalınan bir Prokofyef çerçevelemişti. Cumartesi günü bütün eserler daha iyi çalındı ve Rampal kadar José Serebrier de alkışlandı.

yıkılan kurumlar

FARUK GÜVENÇ

Geçen hafta İstanbul'da Şehir Orkestrasının konserine gittim ve yüreğim sızladı, gözlerim doldu. Ömrü neredeyse yarım yüzyıla yaklaşan ve İstanbul'un müzik hayatını uzun yıllardan beri tek başına beslemiş olan Belediye Orkestrası ufaldıkça ufalmış, çöktükçe çökmüş, tek kelimeyle can çekiyor artık. Devlet Operası, eskiden temsillerini Şehir Orkestrası üyeleriyle verirdi; böylelikle İstanbul'da opera temsillerinin yanı başında oldukça canlı bir de senfonik müzik hayatı vardı, yerli-yabancı bütün büyük solistler bu şehrimizde sahneye çıkma olanağını buldu. Devlet Operası, bütünüyle kendine bağlı bir orkestra kurmaya karar verip de Şehir Orkestrasının en iyi elemanlarını bel maaşla kendine çektiğinden beri bu emektar kurumun temelleri çitirdamaya başlamıştı. Dünyada senfoni orkestrasız tek bir kültür merkezi bulunmadığını bilen onbeş seçkin müzik otoritesi, geçen yıl, Kültür Bakanlığına yazıyla başvurmuş ve İstanbul Şehir Orkestrasına devlet elinin uzatılmasını istemişlerdi. Bugün bu konu unutulmuş ve emektar kurum, kaderiyle başbaşa bırakılmıştır.

Sayın Milli Eğitim Bakanının di'kkatini tekrar İstanbul Şehir Orkestrasının üzerine çekmek isterim. Eğer birkaç milyon lira gözden çıkarılıp, bu topluluk bir an önce Devlete bağlanmazsa, İstanbul'un sanat hayatı gelecek yıl karanlıklara gömülecektir. Yıkılan bir binayı yeniden yapmanın, daha temeller çalamadan onarmaktan güç ve pahalı olduğunu düşünüyorum da, bu ilgisizliği hiç anlamıyorum.

Ligin tadı kaçtı mı?

Spor basınının yargıları

«Bu iş burada biter...»

«Şampiyonla tanıştık...»

«Galatasaray'ın yolu ayrıldı...»

«Ligin tadı kalmadı...»

Pazartesi sabahı gazetelerinin spor sayfalarını çevirenler, bu ve buna benzer başlıklarla karşılaştılar. Başlıkların altlarındaki yazılar, çok daha iddialı, çok daha ileriydi.

Bütün yazarlar, Galatasaray için bir övgü yarışına girmişler; bütün yazarlar, Galatasaray'ın niçin en iyi olduğunu, niçin onun şampiyonluktaki yolundan dönmeyeceğini kendilerince anlatmışlardı.

Olayları yakından izleyenler, bu başlık ve yazıları biraz kuşku ile karşıladılar ve hemen, daha yankıları sona ermemiş, Fenerbahçe-Galatasaray maçını hatırladılar.

Yaptıkları karşılaştırmanın ortaya çıkardığı sonuç, spor basını için biraz acı oldu.

Galatasaray, Fenerbahçe'ye karşı da, aynı derecede güzel, aynı derecede baskılı oynamıştı. Fenerbahçe önünde, bugün şampiyonluğu ilân edilen takım 6 kez mutlak gol pozisyonuna girmiş, durum 0-0 iken, hakem, Galatasaray'ın şaşmaz bir penaltısını atlamıştı.

Fenerbahçe o gün, yaptığı iki hücumu, vasat bir kalecinin yenmesine imkân olmayan atışlarla değerlendirmiş ve Yâsin, her iki topu da içeri almıştı.

Galatasaray, açık farkla kazanacağı bir maçı böyle kaybetmişti. Ertesi gün, basında bir Fenerbahçe kampanyası vardı. Sarı-lâcivertli takım göklere çıkarılırken, Brian Birch hakarete varır derecede yerin dibine sokuluyor, Galatasaray'da inişin başladığı ilân ediliyordu.

Beşiktaş maçında Galatasaray, mutlak gol olabilecek 8 pozisyona girdi. Bunlardan birini gole çevirdi,

ki Gökmen bu tek golde de topu dışarı atmak için yapılacak en kötü vuruşu yapmış, ancak gol, kaçması imkânsız olduğundan, kaydedilmişti.

Beşiktaş ise, aynen Fenerbahçe gibi, tehlikeli iki akın yapmış, bir defasında kalenin içine süzülen şandel son anda çıkararak Nihat, 89'uncu dakikada da Ergün'ün gerçekten gol olmağa lâyık şutunu hârika bir plonjonla önlemişti.

Galatasaray, çok üstün oyununa rağmen, tıpkı Fenerbahçe maçında olduğu gibi, 1-0 veya 2-1 kaybedebilirdi. Eğer kaybetmiş olsaydı, Galatasaray'ın ezici üstünlüğünü, büyük futbolunu yazan ve Birch'e alkış tutan kalemler acaba ne yazacaklardı? Sorunun cevabı açıldı: Fenerbahçe maçından sonra yazdıklarını...

Çok az farkla birbirinin aynı cereyan eden iki maçtan sonra yazılanlar, spor yazarlarımızın, sahadada olup bitenlerden çok, skor levhasında yazılı sonuca göre değerlendirme yaptıklarını ortaya çıkarıyordu.

Galatasaray süper takım mı?

Sarı-kırmızılı takımın, son haftalardaki maçlarını (Ankaragücü, Fenerbahçe, Samsunspor, Bursaspor,

Beşiktaş) sıra ile izleyenler, oynadığı futbole bakıp, Türkiye'de bir süper takımın doğmakta olduğunu hissettiler.

Eğer, başta Gökmen olmak üzere, futbolcular, sadece boş kale önünde veya kaleci ile karşı karşıya oldukları pozisyonları değerlendirelirdi, bu maçların hepsi 4'lü, 5'li skorlarla sona ererdi.

Ama sarı-kırmızılı takım, bu maçların birini kaybetmiş, diğerlerini ise, skor olarak çok güç kazanmıştı.

Galatasaray, yakın tarih içinde yer alan, rakip tanımayan ve ülkesinde ligin tadını kaçıran süper takımlara kil payı yaklaşıyordu.

İspanya'nın Real Madrid'i, Portekiz'in Benfica'sı, İngiltere'nin Tottenham'ının bir devrelerinde olduğu gibi, Galatasaray da ülkenin futbol standardının üstüne, gerek teknik, gerek taktik, gerekse kondüsyon bakımından çıkmış, millî takım kadrosunun üçte ikisini tekeline alacak kadar ferdi üstünlük sağlamıştı.

Eğer dünün Metin Oktay'ı, bugünkü 25 yaş ile, Galatasaray'da olsaydı, Brian Birch'in yarattığı bu takım, Türkiye'de liglerin tadını uzun yıllar kaçırdır, Avrupa Kupalarında ünvan peşinde koşardı.

ateş olmayan yerde

toplancak birşey var ama....

Geçen hafta Feriköy köy kalecinin, Adana Demirspor maçından sonra «Beni öldürecekler» diye bağırdığını yazmıştık ya. Bu hafta işin içyüzünü gene gazete kulislerinde böyle konuşmalar nedense hep kulislerde kalıyor, bir türlü sütunlara çıkmıyor. duyduk.

Efendim, Adana Demirsporlular, maçtan önce Feriköy'ün esas kalecisine 40 bin lira teklif edip, «Maça çıkma!» demişler. Ri-

vayet bu ya, ondan sonra da yedek kalecinin evine gitmişler. Onu evde bulamayınca, yakınlarına 12 bin lira bırakıp, «Bir gol yesin» diye de haber salmışlar.

Feriköy'ün yedek ka-

ölüm korkusu...

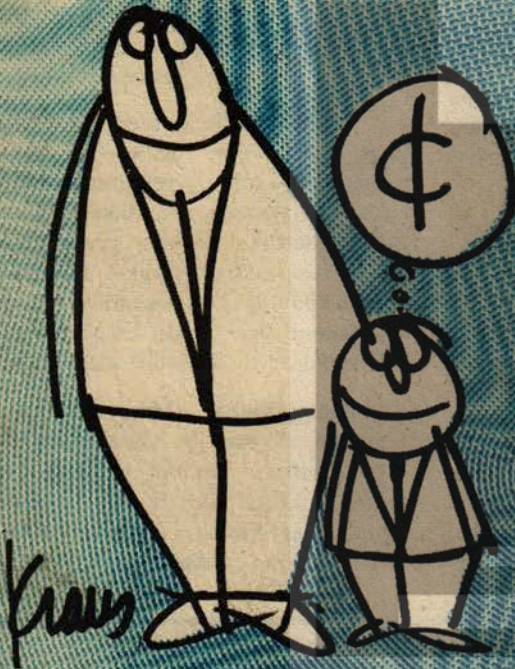
Baba Gündüz, «Tamı kımı bir türlü toplayamadım» demiş. Ligin geride 23, ileride sadece 7 haftası var. Dileriz ki «Baba», bu takımın top-

lecisi, maça hârika bir oyun çıkarıp gol yememiş. Yememiş ama, parayı da iade elmemiş.

«Beni öldürecekler.. beni öldürecekler» diye bağırdığı çağırması bundanmış.

lama işinde elini biraz çabuk tutsun. Türkiye'nin geleceğini ve anlayışını bizden iyi bilir. Yoksa «tası tarağı» toplatırlar adama.

insan ve
dünyası

2x2=5

TUSTAV

